

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

БЕЛАРУСЬ ДА 2015 ГОДА ПАВІННА ПАВЯЛІЧЫЦЬ ШТОГАДОВЫ ЭКСПАРТ БУЛЬБЫ ДА 1 МЛН ТОН

Такую задачу паставіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ўчора ў ходзе наведвання ААТ «Айчына» ў Пружанскім раёне, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Як праінфармавалі Прэзідэнта, у бліжэйшыя 5 гадоў плануецца павялічыць пасяўную плошчу пад бульбу з цяперашніх 51 тыс. га да 65 тыс. га, а таксама павялічыць вытворчасць бульбы ў грамадскім сектары практычна ў два разы да 2 млн тон, з якіх 500 тыс. тон магі 6 пайсі на экспарт.

З мэтай далейшага развіцця бульбаводства прапануецца ўдасканаліць існуючую сістэму насенняводства гэтай культуры, аптымізаваць колькасць вырошчваемых сартоў бульбы айчынай селекцыі (розных груп спеласці і напрамкаў выкарыстання) ў структуры пасяўных плошчаў да 20 назваў.

Але кіраўнік дзяржавы, пагутарыўшы з губернатарам Брэскай вобласці, выказаў думку, што вытворцы могуць экспартаваць значна больш — да 1 млн тон бульбы.

выпуску канкрэтных відаў прадукцыі. Усё гэта дасць магчымасць загрузіць вытворчыя магутнасці якаснай сыравінай, знізіць яе расход на адзінку прадукцыі, а адпаведна, і сабекошт гатовай прадукцыі на 25—30 працэнтаў.

Для далейшага развіцця бульбаводства прадугледжваецца таксама стварэнне на базе буйных арганізацый, дзе плошча пасадкі дасягае 300—500 га ў кожнай, 14 інтэграцыйных структур па вытворчасці, захоўванні, перапрацоўцы і рэалізацыі бульбы і бульбапрадуктаў.

Як лічыць спецыялісты, усё гэта дасць магчымасць павялічыць якасць бульбы на вытворчых і тэхнічных мэты, забяспечыць выпуск шырокага спектра прадуктаў з бульбы, скараціць адходы пры перапрацоўцы, а таксама зменшыць імпорт прадуктаў з бульбы.

ААТ «Айчына» ў Пружанскім раёне з'яўляецца ўзорам фінішнай апрацоўкі бульбы. Такую ацэнку даў ўчора ў час наведвання гэтай гаспадаркі Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Падводзячы вынікі праведзенай размовы, Прэзідэнт Беларусі падкрэсліў: «Сёння мы канчаткова ўдакладнілі ўсе пытанні далейшага развіцця бульбаводства ў краіне».

«У гэтым годзе да такой тэматыкі мы больш вяртацца не будзем», — сказаў ён.

ААТ «Айчына» — буйны бульбаводчы цэнтр. Пераарыентаваўшыся на развіццё бульбаводства літаральна некалькі гадоў таму, у ААТ дасягнулі добрых вынікаў, якія сведчаць аб правільнасці зробленага выбару.

На прыкладзе ААТ «Айчына» кіраўнік дзяржавы азнаёміўся з развіццём бульбаводства ў краіне, сучаснымі тэхналогіямі ўборкі гэтай культуры. Ён таксама наведаў крухмальны завод гэтага прадпрыемства, дзе выкарыстоўваюцца сучасныя тэхналогіі пасляуборачнай дапрацоўкі, перапрацоўкі і захоўвання бульбы.

Прэзідэнту былі прадстаўлены разнастайныя віды прадуктаў, якія выпускаюць з бульбы. Кіраўнік дзяржавы выказа ацанку працу пружанскіх бульбаводцаў.

Ліку напрамку, якія будуць садзейнічаць развіццю бульбаводства, — будаўніцтва новых сучасных бульбасховішчаў, раканструкцыя і мадэрнізацыя ўсё існуючых агульнай ёмістасцю каля 400 тыс. тон. Гэта дасць магчымасць у поўным аб'ёме забяспечыць захаванасць бульбы да моманту найбольш эканамічна выгаднай яе рэалізацыі і ў сваю чаргу дазволіць дадаткова зарабіць не менш як Br200 тыс. на тону бульбы, закладзенай у сховішча.

якіх мы рэалізавалі сваю агародніцкую прадукцыю. Вялікую ролю ў гэтым адыгрывае добрая упакоўка, лічыць ён.

Кіраўнік дзяржавы таксама адзначыў, што ў перспектыве беларускія аграры павінны асвойваць вытворчасць новых відаў прадукцыі. Напрыклад, вырошчванне буйякоў, журавін, як гэта ўжо робіць у некаторых гаспадарках краіны, што прыносіць немалыя даходы.

«Ад датацый мы будзем адыходзіць, а выдзяленне сродкаў на сельскую гаспадарку будзе ажыццяўляцца толькі пад рэалізацыю новых праектаў», — нагадаў Прэзідэнт.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка даручыў разгледзець пытанне аб выпуску айчынных самаходнага бульбаборачнага камбайна. Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што неабходна дасканала прааналізаваць, ці рэнтабельна вырабляць у Беларусі такую тэхніку. І калі будзе прынята станоўчае рашэнне, то камбайн павінен быць высокаэфектыўным.

Аляксандр Лукашэнка лічыць, што на «Гомсельмашы» павінны заняцца прапрацоўкай гэтага пытання.

Як лічыць Прэзідэнт, можна будзе выпускаць да 200 адзінак самаходных бульбаборачных камбайнаў, 150 з якіх, напрыклад, выкарыстоўваліся б на ўнутраным рынку, а каля 50 накіроўваліся на экспарт.

Беларусь у бліжэйшы час мае намер пачаць перагаворы з бельгійскай кампаніяй Dewulf па арганізацыі сумеснай вытворчасці бульбаборачных камбайнаў у нашай краіне, паведаміў намеснік прэм'ер-міністра Беларусі Іван Бамбіза.

У час наведвання ААТ «Айчына» Пружанскага раёна камбайн Dewulf быў прадманстранавы кіраўніку дзяржавы. «Я думаю, што, калі мы готу бельгійскую фірму запісоў і сумесна з імі пачнем арганізоўваць такую вытворчасць, у нас яна атрымаецца», — адзначыў намеснік прэм'ер-міністра.

Іван Бамбіза растлумачыў, што бульбаборачны камбайн — гэта вельмі складаная машына, і Беларусь не абіцяе без асобных імпартных камплектаванняў, на прыклад гідраапаратуры (прагмаваныя транспарціравы), якая ў нашай краіне не вырабляецца.

Паводле ацэнкі Івана Бамбізы, на арганізацыю такой вытворчасці спатрэбіцца не менш як 1 год. Пры гэтым ён падкрэсліў, што спецыялісты выкарыстання такіх камбайнаў у сельгасвытворчасці не выклікае сумненняў. Акрамя ўборкі бульбы яны, напрыклад, могуць быць задзейнічаны і на ўборцы іншых культур, у прыватнасці, сталовых буркоўка, цыбулі.

Жыхарка вёскі Валаўжэ Ельскага раёна Таццяна КЕНІХ з 10-гадовай дачкой Настассёй пасля дзённай дойки ў полі.

ПРАЦАВАЦЬ НА АПЯРЭДЖАННЕ

Паважаны дэпутат! Паважаны запрошаны і журналісты!

Сёння, 7 верасня 2010 года, у адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 19 ліпеня 2010 года 364 «Аб скліканні пазачарговай сесіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь» пачынае работу пятага пазачарговага сесія Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь чацвёртага склікання.

Выступленне Старэйшай Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Андрэічанкі У.П. на адкрытай пятай пазачарговай сесіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь чацвёртага склікання

паса правесці пазачарговую сесію прадэкспертна неабходна аператывна разгледзець і прыняць пакет важнейшых законапраектаў у бюджэтна-фінансавай і падатковай сферах, якія адыгрываюць вызначальную ролю ў забеспячэнні ўстойлівага сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны.

Размова ідзе аб праектах законаў «Аб рэспубліканскім бюджэце на 2011 год», аб унясенні дапаўненняў і змяненняў у Бюджэтны і Падатковы кодэксы, «Аб бюджэце дзяржаўнага пазабюджэтнага Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь на 2011 год».

Прызначаны стварэнне належнай умовы для павышэння дабрабыту беларускіх грамадзян, гэтыя законапраекты таксама ў значнай меры зменшчць умовы вядзення бізнесу ў краіне.

Такія нарматыўныя прававыя акты ў адпаведнасці з патрабаваннем Кіраўніцка дзяржавы павінны ўводзіцца ў дзеянне не раней

як праз тры месяцы з дня іх падпісання.

Гэта дае магчымасць суб'ектам гаспадарання і грамадзянам падрыхтавацца да работы ў новых умовах, а дзяржаўным органам — прывесці ў адпаведнасць з прынятымі нормамі падзаконныя акты.

Навацыйны характар законапраектаў, уключэння ў парадак дня, — гэта вынік дзейнасці па ўдасканаленні заканадаўства, накіраванай на нейтралізацыю негатыўнага наступства глабальнага фінансаво-эканамічнага крызісу, мадэрнізацыю нацыянальнай эканомікі, стымуляванне інвестыцыйнай і дзелавой актыўнасці ў краіне.

Напрыклад, карэктывы, якія прапануюцца ўнесці ў Падатковы кодэкс, накіраваны не толькі на далейшае спрашчэнне падатковай сістэмы, але і на змяншэнне падатковай нагрукі на суб'екты гаспадарання.

У прыватнасці, прадугледжваюцца сур'езнае скарачэнне колькасці плацяжкоў, спрашчэнне працэдур іх сплання. Акрамя таго, што

немагаважна, змест Кодэкса стане больш даступным для ўспрымання і зразумелым не толькі спецыялістам, але і радавым грамадзянам.

Праект галоўнага фінансавога дакумента краіны рэалізуе дзве стратэгічныя задачы.

Па-першае, ён забяспечвае падтрымку рэальнага сектара эканомікі, перш за ўсё ў інавацыйнай сфера.

Па-другое, захоўвае сацыяльна накіраванасць бюджэту і дасягнуты ўзровень дзяржаўных сацыяльных стандартаў.

У цэлым праекты законаў, якія будуць намі разгледжаны на пятай сесіі, павінны надаць новы імпульс для інтэнсіўнага развіцця канкурэнтаздольнай эканомікі і павышэння ўзроўню якасці жыцця нашых людзей.

Паважаны дэпутаты! Хачу падзякаваць вам за работу, праведзеную ў цесным супрацоўніцтве з распрацоўшчыкамі, спецыялістамі дзяржаўных органаў, экспертамі, і выказаць надзею, што сесія пройдзе ў такім жа канструктыўным дзелавым ключы.

Перапіс Мужчыны ў дэфіцыце?

На момант правядзення перапісу насельніцтва ў кастрычніку мінулага года ў Беларусі пражывала 5 млн 68 тыс. жанчын і 4 млн 420 тыс. мужчын. Пры гэтым у параўнанні з папярэднім перапісам (1999 года) колькасць жанчын у краіне зменшылася на 4,6, тады ж колькасць мужчын — адрознівае на 6,3 працэнта.

Як сведчыць статыстыка, пасля ваіны ў Беларусі назіралася паступовае выроўніванне структуры насельніцтва. У 1959 годзе на 1000 мужчын прыпадала 1249 жанчын, у 1979 годзе — 1156, у 1999 годзе — 1129. Аднак гэтай тэндэнцыі змянілася. Як паказаў апошні перапіс, на 1000 мужчын прыпадала ўжо 1150 жанчын. Што ж да прычыны, то яна відавочная: больш высокі тэмп росту смяротнасці прадстаўнікоў «моцнай паловы», і асабліва — у прадазольным узросце. Пры гэтым малонак у гарадах і ў вёсках істотна адрозніваецца. У гарадах колькасць жанчын пачынае пераўзыхаць колькасць мужчын з 27-гадовага, а ў вёсках — з 56-гадовага ўзросту. Перш-наперш гэта звязана з больш высокімі паказчыкамі міграцыі вясковых маладых дзяўчат. Як вынік, усё больш актуальнай для вёскі становіцца праблема «дэфіцыту нявестаў». У 20—29-гадовым узросце, калі найбольш актыўна ствараюцца сем'і, на 1000 мужчын у сельскай мясцовасці прыпадала толькі 853 жанчыны. Яшчэ дзесяць гадоў таму гэтыя суадносіны выглядалі як 1000 на 893.

Як паказаў апошні перапіс, большасць мужчын і жанчын ва ўзросце ад 15 гадоў знаходзяцца ў шлюбе — 62 і 52 працэнты адпаведна. Па выніках перапісу 1999 года падобныя паказчыкі былі вышэй — 66 і 56 працэнтаў. Але за дзесяць гадоў павялічылася колькасць пар, якія жыюць так званым грамадзянскім шлюбам — з 5 да 6 працэнтаў. Прычым у незарэгістраваным шлюбе летася жыло 15 працэнтаў мужчын і 13 працэнтаў жанчын ва ўзросце ад 18 да 24 гадоў.

І яшчэ даволі цікавы факт. На момант перапісу мінулага года каля 10 працэнтаў жанчын (ці 436 тыс. чалавек) знаходзіліся ў разводзе. Доля разведзеных мужчын была значна ніжэй. І гэта мае свае тлумачэнні: удаўцы і разведзеныя мужчыны нашмат часцей уступаюць у паўторны шлюб.

Сяргей ГРЫБ.

УЗНЯЦА ДА ВЯЛІКІХ

Вялікі тэатр Рэспублікі Беларусь імкнецца ўпісацца ў сусветны кантэкст

Балет і опера аднолькава дарагі нашым сэрцам, асабліва пасля таго, як уся краіна сачыла за аднаўленнем Вялікага тэатра Беларусі. Цяпер усё яе жыхары паступова пачынаюць зразумець, што вялікае мастацтва патрабуе грошай: у новым сезоне падняўся кошт квіткоў на ўсе спектаклі оперы і балета.

Калі раней у сярэднім кошт квіткі на оперны спектакль склаў 12,5 тысячы рублёў, а на балет 18,5 тысячы, то цяпер у сярэднім на оперу можна будзе патрапіць за 18 тысяч, і за 27 на балет, — паведаміў генеральны дырэктар тэатра Уладзімір Грыдзюшка. — Сярэдні кошт квіткі на прэм'ерны спектакль будзе каля 30 тысяч, на гала-канцэрт — 35. А на балет з Масквы — каля 240 тысяч.

Безумоўна, захоўваюцца ў нас і сацыяльныя цэны і памеры 8-10 тысяч. На пастовецкай прасторы тэатр наш тэатр, дзе ёсць сацыяльныя цэны. Наш тэатр мае бюджэтыны субсідыі на ўзроўні 85 працэнтаў, і ўласныя даходы складаюць каля 15 працэнтаў, у тым ліку ад рэалізацыі квіткоў.

Змаганне за ўвагу глядача тэатр збіраецца з дапамогай прэм'ер і новых ідэй. Летас, напрыклад, прайшоў Навагодні балет і вачары оперы і балета ў Нясвіжскім палацы. Сёлета ў снежні абяцаюць Калідзіны оперны міжнародны форум, у рамках якога будуць паказаны два замежныя спектаклі: «Севільскі цырульнік» (Масква) і «Травіята» (Рыга). Таксама ў тых нашых спектаклях («Тоска», «Набука», «Кармэн») выступаць салісты іншых тэатраў свету.

Запланаваны тэатр на новы сезон прэм'еры: балет «Трыстан і Ізольда» Г. Вагнера абяцаюць паказаць ужо ў лістападзе, рыхтуюцца прэм'ера балета «Сільфіда», оперу «Снягурка» Рымскага-Корсакава ставіць Сусана Цырук. Завершыць сезон тэатр збіраецца паставіць оперы Вердзі «Аїда». Але магчымы і такі паварот, што хутка шмат спектакляў можна будзе глядзець і ў іншых краінах. — У нас шмат праблем па бугучым рэпертуары. Мы зараз адаптуем спектаклі да сцэны і разумею: у некаторых спектаклях сцэнаграфія састарэла, у іншых — касцюмы... — гаворыць Уладзімір Грыдзюшка. — Але мы паступова будзем аднаўляць рэпертуар. Напрыклад, спектакль «Людэн Ангелін» карыстаецца цікавым гледачоў, але ж састарэлі касцюмы... Мы будзем здымаць спектакль з афішы і ўжо ў наступным годзе пакажам новы спектакль «Людэн Ангелін». Аналагічная сітуацыя з «Севільскім цырульнікам» — таксама адзін з самых папулярных спектакляў.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

ЛОНДАНСКАЕ МЕТРО БАСТУЕ У Лондане 7 верасня прайшла забастоўка работнікаў метро. Як паведаміла BBC News, у звычайным рэжыме працавала толькі адна з 11 ліній лонданскай падземкі, на астатніх рух цягнікоў быў або спынены, або згорэгуляваны.

Забастоўка пачалася 6 верасня ў 17:00 па мясцовым часе (19:00 па беларускім) і доўжылася суткі. Незадаволенасць супрацоўнікаў выклікаў намер транспартных уладаў скараціць 800 працоўных месцаў. Скарачэнні павінны закрануць толькі білетных касіраў. У страйку ўзялі ўдзел машыністы, сігнальшчыкі, абслуговы персанал і станцыйныя работнікі — усяго да 10 тысяч чалавек.

КОШТЫ НА АВІЯБІЛЕТЫ Ў РАСІЎ ВЫРАСЛІ Ў ТРЫ РАЗЫ Кошт авіябілетаў на самых папулярных маршрутах Расіі вырас за два гады ад 30 % да 300 %.

Федэральная антыманопольная служба прааналізавала рынак авіяперавозак і прыйшла да высновы, што кошты на квіткі завышаны па 400 накірунках. На думку спецыялістаў службы, авіяпералётны дагэтуль застаюцца занята дарагімі для вельмі вялікай колькасці расійцаў. Пры гэтым часцяком перавозчыкі падтрымліваюць высокі кошт паслуг, нягледзячы на паўпаражыны самалёты. З верасня 2008 года па чэрвень сёлета тарыфы эканом-класа на авіябілеты па 380 маршрутах выраслі ад 30 % да 300 %. Гэтыя тарыфы ўсталёўваліся авіякампаніямі, доля якіх на маршруце складала больш за 35 %. Спецыялісты лічыць, што вайной такой сітуацыі на рынку стала нізкая канкурэнцыя.

ЗНІК ПАПУЛЯРНЫ ТЭЛЕВАДУЧЫ МАЛАХАЎ Аўтар арыгінальных метадык па аздараўленні, папулярны вядучы тэлевізійнага шоу «Малахаў» Генадзь Малахаў не прыйшоў на здымкі новага цыкла праграм.

Лекар нікога не папярэдзіў пра сваю адсутнасць, што сур'езна занепакоіла ўсіх калег Малахава. Дзе знаходзіцца вядомы народны доктар, пакуль невядома. У сувязі з адсутнасцю зоркі-лекара, Першы канал быў вымушаны змяніць праграму «Малахаў». Што будзе з перадачай у далейшым, пакуль невядома. Усё залежыць ад Генадзя Малахава, якога ўсе спрабуюць адшукаць. Зрэшты, у тэлевізійных кругах пляткараць, што Генадзь Малахаў пачне новы праект, але ўжо не на «першай кнопцы».

ІРЛАНДЦЫ ШУКАЮЦЬ МЕТАРЫТ ЗА МІЛЬЁН ЕЎРА

Жыхары Ірландыі збіліся з ног у пошуках метарыта, які ўпаў на тэрыторыі рэспублікі. Па ацэнцы спецыялістаў, кошт касмічнага аб'екта складае каля мільёна еўра.

Паводле слоў навукоўцаў-астраномаў, метарыт, які мясцовыя жыхары заўважылі ў неба ў мінулы сераду, мог упасці дзесяць гадоў таму на тэрыторыі вострава. Пасля гэтага паведамлення многія ірландцы закінулі свае справы і кінуліся на пошукі касмічнага целы. Тлумачыцца такое імкненне завалодаць метарытам зусім не любовю да навукі. На таргах кошт кожнага абломка касмічных целу бывае ў 20 разоў даражэйшы за кавалак чыстага золата аналагічнай вагі. А метарыты падаюць на гэтую частку сушы вельмі рэдка.

На тэрыторыі краіны былі знойдзены ўсё тры метарыты. Аскенкі апошняга з «прышэльцаў» былі знойдзеныя ў 1999 годзе, іх уладальнік прадаў сваю знаходку калекцыянеру за 84 тысячы фунтаў стэрлінгаў (130 тысяч долараў).

НІ БАЦЬКІ, НІ МАЦІ... Савет Еўропы ў рамках барацьбы за раўнапраўе абодвух палоў прапануе выключыць з афіцыйнай дакументацыі словы «бацька» і «маці». На думку прадстаўнікоў СЕ, такія назва для жанчын гучыць зневажальна і носіць сэксісіцкі характар.

Савет Еўропы ракамендаваў змяніць словы «маці» і «бацька» на «бацькі». 4 верасня стала вядома, што ён выпусціў ракамендацыю, у якой заклікаў ужо 47 краін Еўрасоюза адмовіцца ў афіцыйных зваротах ад «сексісіцкай мовы». З ініцыятывай адмяненні слоў «маці» і «бацька» выступіла першапачаткова прадстаўніцтва сацыялістычнай партыі Швейцарыі Дорыс Штупм (на фота).

Па звестках нямецкай газеты Bild, яна заявіла ў сваім звароце да членаў Савета, каб жанчын не малювалі як пасіўных і другога гатунку істот, маці і сэксуальныя аб'екты. Швейцарыя, гаворычы ў публікацыі, першай прыступіла да пераўтварэння. У сталічным Берне з афіцыйнага звароту зніклі словы «маці» і «бацька». З гэтага часу яны называюцца «бацькамі».

Сэксізізм (англ. sexism, ад лат. sexus — пол; сінонім — гендарная дыскрымінацыя) — дыскрымінацыя чалавека па прыкмеце полу ці гендарнай ідэнтычнасці, а таксама яе практыка. У грамадстве можа быць прадстаўлены ў выглядзе сістэмы стэрэатыпаў, афіцыйна замацаваных палажэнняў ці нават ідэалогіі.

БПС-БАНК

ОАО «БПС-Банк» сообщат, что с 8 сентября 2010 года устанавливаются процентные ставки в следующем размере:

По вновь привлекаемым депозитам физических лиц в белорусских рублях и сберегательным сертификатам:

Table with columns: Наименование, Срок привлечения, Размер процентов (годовых). Rows include «Праздничный», «Актуальный», «Баланс интересов», «Перспективный», «Сберегательный сертификат», «К совершеннолетию», «Депозит и карт-счет «Пенсионный».

По вновь привлекаемым депозитам физических лиц в российских рублях:

Table with columns: Наименование, Срок привлечения, Размер процентов (годовых). Rows include «Оптимальный», «Динамичный».

По договорам срочных банковских депозитов в белорусских рублях «Баланс интересов» и «Перспективный», срочного банковского депозита в российских рублях «Динамичный», заключенных до 08.09.2010, устанавливаемые процентные ставки применяются с 8 октября 2010 года.

С 8 октября 2010 года по договорам срочного банковского депозита в иностранной валюте (доллары США, евро) «Динамичный», заключенных до 22.05.2009 на 3 года, устанавливается процентная ставка в размере 9 % годовых.

Дополнительную информацию можно получить в любом учреждении ОАО «БПС-Банк», на сайте банка www.bpsb.by или по телефону:

- 148 (в стационарной сети); - МТС (029) 5 148 148, 2 148 148; - Velcom (044) 77 00 148, 77 55 148.

Проценты, выплаченные по депозитам в белорусских рублях в течение 2009 г. (млрд. руб.): январь — 4,6; февраль — 4,0; март — 4,8; апрель — 4,8; май — 4,7; июнь — 5,0; июль — 4,9; август — 4,9; сентябрь — 4,9; октябрь — 5,1; ноябрь — 5,6; декабрь — 5,8.

Лицензия Национального банка Республики Беларусь № 4 от 13.11.2008 года на осуществление банковской деятельности. УНП 100219673. ОАО «БПС-Банк».

ISSN 1990 - 763X. Курсы валют, установленные НБ РБ с 08.09.2010 г. (для бн разлікаў). Table with exchange rates for USD, EUR, RUB, BYR, UAH, BYR, EUR.

Цяпер усё ясна. На вуліцы в. Пачанава (Баранавіцкі раён) жонка і муж пачалі высвятляць адносіны. Падчас сваркі жанчына ўдарыла мужа нажом у пахоніцу. Мужчыну даставілі ў бальніцу, а на жонку завялі крмінальную справу. Сымон СВИСТУНОВІЧ.

Ордэнам Маці ўзнагароджаны 55 жанчын

За нараджэнне і выхаванне пяці і больш дзяцей Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ўзнагародзіў ордэнам Маці 55 прадстаўніц Брэсцкай, Віцебскай, Гомельскай і Магілёўскай абласцей. Аднаведны ўказ № 461 кіраўнік дзяржавы падпісаў 3 верасня.

Сярод узнагароджаных — настаўніца Белаэзёрскай сярэдняй агульнаадукацыйнай школы № 1 Бярозаўскага раёна Святлана Вішнёўская, хатняя гаспадыня з вёскі Альшаны Столінскага раёна Наталля Казак, паштальон Пружанскага раённага вузла паштовай сувязі Людміла Краўчук, медыцынскі рэгістратар Жабінкаўскай цэнтральнай раённай бальніцы Багдана Місюк, настаўніца Пяцігорскай агульнаадукацыйнай сярэдняй школы Бешанковіцкага раёна Марына Шыпуля, санітарка Гомельскай абласцкай туберкулёзнай клінічнай бальніцы Ніна Калосніківа, хатняя гаспадыня з Гершамайскага раёна Г. Бабруйска Любові Нікіціна, швачка РУВП «Магілёўская фабрыка мастацкіх вырабаў» Таццяна Сёмкіна і іншыя.

У Беларусі ўводзіцца адміністрацыйная адказнасць за перавышэнне скорасці, зафіксаванае фота-, кіназдымкай і відэазапісам

У Беларусі прадугледжваецца адміністрацыйная адказнасць уласніка (уладальніка) транспартнага сродку за парушэнні Правілаў дарожнага руху, звязаныя з перавышэннем скорасці руху, зафіксаваныя працоўнымі ў аўтаматычным рэжыме спецыяльнымі тэхнічнымі сродкамі, якія маюць функцыі фота- і кіназдымкі, відэазапісу. Аднаведны ўказ № 454 «Аб мерах, накіраваных на забеспячэнне беспякі дарожнага руху з выкарыстаннем спецыяльных тэхнічных сродкаў» Прэзідэнт Беларусі падпісаў 3 верасня.

Пры гэтым устанавіваюцца некаторыя асаблівасці выдзянення адміністрацыйнага працэсу ў сувязі з прыцягненнем да адказнасці асобы, вінаватары ў названым паршунні Правілаў дарожнага руху. У прыватнасці, упаўнаважаная службавая асоба не абавязана даказаць вінаватасць асобы ў перавышэнні ёя скорасці руху транспартнага сродку, зафіксаваным спецыяльнымі тэхнічнымі сродкамі.

Акрамя таго, указам прадугледжана прыцягненне вінаватары асобы да адказнасці за складанне праткола аб адміністрацыйным правапарушэнні на падставе паставы або накладанні адміністрацыйнага спяганання, якая ўступае ў законную сілу з даты яе вынесвання. Прычым гэта пастава выносіцца без удзелу асобы, адносна якой выдзецца адміністрацыйны працэс.

У той жа час указам прадугледжана, што, калі асоба не згодна з прыцягненнем яе да адміністрацыйнай адказнасці ў вышэйназваным парадку або мае доказы таго, што ў момант фіксацыі адміністрацыйнага правапарушэння транспартны сродак знаходзіўся ў валоданні або ў карыстанні іншай асобы ці да таго моманту выбыў з яе валодання ў выніку працэдураных дзеянняў іншых асоб, яна мае права падаць пісьмовую заяву ў Дзяржаўнае аўтамобільнае інспекцыя Міністэрства Унутраных спраў па месцы жыхарства на працягу аднаго месяца з дня атрымання копіі паставы аб накладанні адміністрацыйнага спяганання. Пастава аб накладанні адміністрацыйнага спяганання страчвае сілу ў дзень атрымання названай заявы або пратэсту пракурора. У далейшым адміністрацыйны працэс па гэтым факце выдзецца ў парадку, прадугледжаным Працэсуальна-выканаўчым кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях з улікам некаторых асаблівасцяў гэтага ўказа.

Новы парадак прадастаўлення дзяржапдтрымкі арганізацыям культуры ўводзіцца ў Беларусі з 1 студзеня 2011 года

З 1 студзеня 2011 года ў Беларусі ўводзіцца новы парадак прадастаўлення дзяржаўнай падтрымкі арганізацыям культуры — на падставе нарматываў забеспячэння культурнай дзейнасці гэтых арганізацый. Таксама прадугледжваецца асобнае субсідзіраванне стварэння прам'ерных паставоў і фільмаў. Гэта прадугледжана ўказам Прэзідэнта Беларусі № 457 «Аб падтрымцы асобных арганізацый культуры і ўнясенні змянення ва Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 28 снежня 1999 г. № 770».

У аснову нарматываў забеспячэння культурнай дзейнасці пакладзена колькасць мерапрыемстваў, якія арганізацыя культуры павіна правесці за год, каб атрымаць бюджэтную субсідыю. Гэты нарматыў будзе ўстанавіваюцца дыферэнцыравана для розных тыпаў арганізацый культуры з улікам іх рэжыму працы, спецыфікі творчай дзейнасці, наяўнасці ўласнай сцэнічнай пляцоўкі і іншых фактараў.

У прэс-службе адзначылі, што ўказам таксама прадастаўлены дадатковыя прэферэнцыі арганізацыям культуры. Яны атрымліваюць права накіроўваць даходы, якія засталіся пасля пакрыцця расходаў на іх дзейнасць і ачышчэння аб'ектаў аб'ектаў плацяжоў у бюджэт, ва ўласныя фонды накуплення і спажывання.

Сродкі фонду накуплення (не менш як 10 працэнтаў ад агульнага аб'ёму даходаў, накіраваных на фарміраванне фонду) будзе расходована на будаўніцтва, рэканструкцыю і рамонт будынкаў, арэндную плату, набыццё абсталявання і інструментаў, стварэнне новых спектакляў, канцэртаў, паказаў і іншых мерапрыемстваў, фонду спажывання — на матэрыяльныя стымуляванне работнікаў і іншыя расходы сацыяльнага характару. Арганізацыі культуры вызваляюцца ад абкладання падаткам на прыбытак. За імі таксама захоўваюцца льготы па падатку на нерухомую маёмасць, зямельнаму падатку. Адміністрацыя таксама рэгуляванне Міністэрствам культуры цэнаў на 25 працэнтаў білетаў дзяржаўных тэатральных-відэаішчых арганізацый.

Змест і тэрміналогія агульнавоінскіх статутаў УС прыведзены ў адпаведнасць з законам «Аб статусе ваеннаслужачых»

Змест і тэрміналогія агульнавоінскіх статутаў Узброеных Сілаў Беларусі прыведзены ў адпаведнасць з законам «Аб статусе ваеннаслужачых».

Падпісанні кіраўніком дзяржавы ўказ № 453 ад 3 верасня 2010 года «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў ва Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 26 чэрвеня 2001 г. № 355» падрыхтаваны ў мэтах выканання артыкула 27 Закона Рэспублікі Беларусь ад 4 студзеня 2010 года «Аб статусе ваеннаслужачых» і прадугледжвае прывядзенне ў адпаведнасць з названым законам зместу і тэрміналогіі агульнавоінскіх статутаў Узброеных Сілаў у частцы правоў і абавязкаў ваеннаслужачых, іх знаходжання або незнаходжання пры выкананні абавязкаў ваеннай службы, а таксама прымянення ваеннаслужачымі фізічнай сілы, спецыяльных сродкаў, зброі, баявой і спецыяльнай тэхнікі.

Так, напрыклад, артыкул 9 Статута ўнутранай службы Узброеных Сілаў, які датычыцца правоў ваеннаслужачых, выкладзены ў новай рэдакцыі: «Ваеннаслужачыя маюць правы і свабоды, якія ўстаноўлены заканадаўствам Рэспублікі Беларусь для іншых грамадзян, з абмежаванымі, абумоўленымі асаблівасцямі ваеннай службы і прадугледжанымі заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусь. Асаблівасці ваеннай службы заключаюцца ва ўскладненні на ваеннаслужачых абавязкаў па падрыхтоўцы да ўзброенай абароны і па ўзброенай абароне Рэспублікі Беларусь, звязаных з неабходнасцю беспярэчнага выканання пастаўленых задач у любых умовах, у тым ліку з павышанай рызыкай для жыцця і здароўя. Абмежаванне ваеннаслужачых у правах і свабодках кампенсуецца прадастаўленнем ім дзяржаўных дадатковых сацыяльных льгот, правоў і гарантый».

У гэтым жа артыкуле вызначана, што ніхто не мае права ўмешвацца ў службовую дзейнасць ваеннаслужачых, за выключэннем асобаў, упаўнаважаных заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусь. Таксама ўстаноўлена, што ваеннаслужачым не могуць аддавацца загады (распараджэнні) ў мэтах парушэння заканадаўства Беларусі.

У артыкулах 11 і 12 Статута ўнутранай службы УС вызначаны парадкі і умовы прымянення ваеннаслужачымі не толькі зброі, але і фізічнай сілы, спецыяльных сродкаў, баявой і спецыяльнай тэхнікі ў выпадках, калі іншымі спосабамі выкананне ўскладзеных на іх задач не уяўляецца магчымым. Гэтыя патрабаванні таксама распаўсюджваюцца на ваеннаслужачых, якія існуюць гарнізонам у каравальную службу.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Открытое акционерное общество «МИНСКИЙ ПОДШИПНИКОВЫЙ ЗАВОД»

извещает своих акционеров о проведении 21 сентября 2010 года внеочередного собрания акционеров

Повестка дня:

Утверждение договора о присоединении УП «РИПРЭН» ОАО «МПЗ» к открытому акционерному обществу «Минский подшипниковый завод».

Собрание состоится по месту нахождения общества: г. Минск, ул. Жилуновича, 2, актовый зал ЛБК, начало собрания в 15.00.

С проектом решения собрания акционеры могут ознакомиться по указанному выше адресу на центральной проходной в кабинете инспектора по жилью ОСБО в период с 16.09.2010 г. с 10.00 до 16.00 (перерыв с 11.50 до 12.25) в день проведения собрания — по месту проведения собрания.

Регистрация участников с 14.15 до 14.45 по месту проведения собрания по предъявлению документа, удостоверяющего личность.

Справки по тел.: 246 70 31, 246 70 66. УНП 100103346

Тэае правы

Лепш можна. А горш — не

Сума ў разліковым лістку, зразумела, заўсёды будзе галюўнай. Аднак таксама не скарэць, што зарплата — яшчэ не ўсё. Часціцкам жадане працаваць у тым або іншым месцы залежыць ад так званых «карпаратыўных вынасуаў», а ў сваю чаргу яны, як правіла, вызначаюцца калектыўным дагаворам. Хто ж мае права падпісаць калдагавор, ці існуюць патрабаванні да яго ўмоў і якія «памылкі» тут могуць сустракацца? Разабрацца з усім гэтым мы паспрабуем з дапамогай начальніка ўпраўлення па вырашэнні калектыўных працоўных спрэчак Рэспубліканскага працоўнага арбітражу Мікалая ТЫЛЬКОВІЧА.

Без прафкама нічога не будзе

Перш-наперш варта заўважыць, што калектыўны дагавор можа заключацца ў арганізацыях абсалютна ўсіх формаў уласнасці. Прычым адным з бакоў дагавора з'яўляецца наймальнік — кіраўнік ці спецыяльна ўпаўнаважаная ім асоба. Другі ж бок — гэта орган, які прадстаўляе работнікаў. І, дарэчы, варта адзначыць, што паводле заканадаўства адзіным прадстаўнічым органам работнікаў можа быць толькі прафсаюз. Якіх-небудзь іншых варыянтаў тут проста няма.

— Прадстаўнічыя органы наймальніка і работнікаў маюць права ўдзельнічаць у калектыўных перамовах па заключэнні і змяненні калектыўнага дагавора, — тлумачыць Мікалай Тільковіч. — Аднаведна, адзін з бакоў можа выступаць ініцыятарам калектыўных перамоў, а бок другога абавязаны іх распачаць на працягу 7 дзён.

Для выдзянення перамоў па заключэнні ці змяненні калдагавора ствараецца камісія на раўнапраўнай аснове з прадстаўнікоў двух бакоў. Прычым прадстаўнікі бакоў павіны мець дакумент, што пацвярджае іх паўнамоцтвы — гэта можа быць пастава прафкама ці загад дырэктара аб прызначэнні прадстаўнікоў прафкама і наймальніка адпаведна. Загад (які варыянт, загад паставава ці сумеснае рашэнне) выдзецца і на стварэнне самой камісіі — у тым ліку гэты дакумент вызначае даты пачатку і заканчэння яе работы, а таксама іншыя працэдурныя моманты.

— Камісія распрацоўвае праект калдагавора, які затым абмяркоўваецца бакамі, — адзначае Мікалай Тільковіч. — Скажам, праект можа быць апублікаваны ў друку, вынесены на разгляд на сходах ці канферэнцыях работнікаў, пры

гэтым прапановы па ўнясенні змяненняў ці дапаўненняў павіны быць абавязкова разгледжаныя. Пасля дасягнення згоды калдагавор падпісваецца прадстаўніцамі наймальніка і работнікаў. І, нарэшце, наймальнік павінен зарэгістраваць калдагавор у мясцовым выканаўчым або распарадчым органе.

Прычым у гэтым выпадку трэба зрабіць заўвагу: калдагавор не можа распаўсюджвацца на даччыныя прадпрыемствы, якія маюць статус юрыдычных асобаў. Такія прадпрыемствы павіны прымаць «унутраныя» нарматыўныя акты самастойна.

ФОТА АНАТОЛЯ КЛЕШЧУКА

Аб зменах трэба дамаўляцца

Калдагавор дзейнічае з моманту падпісання або з іншай, вызначанай бакамі, даты. Прычым наймальнік павінен знаёміць усіх работнікаў з яго зместам. Апроч таго, заканадаўства патрабуе: вынікі выканання калдагавора павіны падводзіцца не радзей чым адзін раз у паўгоддзе — з інфармаваннем работнікаў, ад імя якіх заключаны гэты дакумент.

— Калдагавор для арганізацыі — гэта закон, і парушэнне яго ў аднабоковым парадку немагчыма, — падкрэслівае Мікалай Тільковіч. — Калі ж сітуацыя складваецца так, што выканаць той або іншы абавязак адзін з бакоў рэальна не можа, то для ўнясення пэўных змяненняў патрабуецца ўзаемная згода бакоў. У такім выпадку зноў распачынаюцца калектыўныя перамовы, распрацоўваецца і абмяркоўваецца праект змяненняў, бока ставяць подпісы пад кампрэмісным варыянтам, і гэты дакумент таксама рэгіструецца ў мясцовым выканаўчым або распарадчым органе.

З аглядак на закон

Адметны момант: умовы калдагавора павіны вызначацца з улікам Генеральнага пагаднення паміж урадам, прафсаюзам і аб'яднаным наймальнікаў, тарыфных і мясцовых пагадненняў. А п্লос да таго той жа калдагавор не можа пагаршаць гарантыі, вызначаныя працоўным заканадаўствам.

— Калдагавор можа вызначаць пэўныя дадатковыя правы — прадстаўленне дзён адпачынку ў сувязі з высяеллем ці нараджэннем дзяцей, прадстаўленне дадатковага воўлпуску за працяглае стаж работы ў арганізацыі, выплату матэрыяльнай дапамогі з той або іншай нагоды і гэтак далей, — кажа Мікалай Тільковіч. — Аднак пры гэтым калдагавор ні ў якім разе не павінен змяншаць гарантыі, якія дае працоўнае заканадаўства. Напрыклад, практыка сведчыць, што дзе-нідзе робяцца спробы «правесці» праз лакальныя акты арганізацыі нормы, якія пашыраюць у параўнанні з Працоўным кодэксам магчымасці прысянення да работы ў выхадны дзень згоды самога работніка. А гэта неадпаведна.

Грошы і не толькі

Тым часам аналіз калдагавораў, праведзены Рэспубліканскім працоўным арбітражам, паказваў — тут ёсць недахопы. І некаторыя з іх інават можна назваць тыповымі.

— Многія калдагаворы не прадугледжваюць дадатковыя воўлпускі за арганізацыі, не ўтрымліваюць нормаў, якія даюць магчымасць работнікам, якія трыпяць пад скарачэнне, скарыстацца дадатковым выхадным з аплатой для пошуку новага месца працы, не вызначаюць абавязак наймальніка па правядзенні атэстацыі месцаў па умовах працы, інструктажу па тэхніцы бяспекі, перыядычных і пазачарговых медаглядаў асобных катэгорыі работнікаў, па выдатковай сродкаў на мерапрыемствы па ахове працы, — заўважае Мікалай Тільковіч. — Сапраўды, зразумела, што ўсё пералічанае вышэй — перш-наперш тэма фінансавых магчымасцяў арганізацыі. Аднак практыка сведчыць, што заплюшчваюцца вочы і на моманты, якія ён патрабуе чыякіх выдаткаў. Скажам, часціцкам калдагавораў не вызначаюць, якім чынам павіна весціся інфармаванне работнікаў аб іх выкананні. А яшчэ не даюць адказ на пытанне, якім чынам павіна адбывацца вырашэнне калектыўных працоўных спрэчак.

Сяргей ГРЫБ.

ЗАПЧАСТКІ ДЛЯ ІМПАРТНАЙ СЕЛЬГАСТЭХНІКІ МОГУЦЬ ВЫРАБЛЯЦЦА НА НАШЫХ ПРАДПРЫЕМСТВАХ

Такое меркаванне выказаў старшыня праўлення гродзенскага грамадскага аб'яднання «Клуб прадрымальнікаў» Іван Ількевіч на нарадзе па пытаннях развіцця прадрымальніцтва з удзелам прадстаўнікоў малага і сярэдняга бізнэсу і кіраўнікоў мясцовай улады. Гэта будзе выгада з пункту гледжання і кошту запчастак для аграрнікаў, і новых заказаў для айчынных вытворцаў.

Старшыня Гродзенскага аблвыканкама Сямён Шапіра падтрымаў гэтую пазіцыю і распарадзіўся аператыўна заняцца арганізацыяй выпуску запчастак для імпартнай сельскагаспадарчай тэхнікі на Гродзеншчыне. Ужо ў снежні ён чакае справядзачу аб зробленым. А таксама — аб канкрэтных выніках па стварэнні на тэрыторыі вобласці дзясцяці аб'ектаў прадарочнага сэрвісу і пляці прадпрыемстваў аўтасэрвісу. Акрамя таго, кіраўнік вобласці даручыў разабрацца з коштам практычных работ для бізнэсу (чаму так дорага?), зрабіць фотагалерэю аб'ектаў нерухомасці, што не выкарыстоўваюцца, а таксама падаць прапановы па спрачэнні працэдур, якія гармозьць вытворцаў (стандартызацыя, санітарны і пажарны кантроль), каб прыняць адпаведныя меры на рэспубліканскім узроўні.

Дарэчы, дзеля таго, каб наладзіць эфектыўную працу савета па развіцці прадрымальніцтва пры аблвыканкаме, Сямён Шапіра пагадзіўся з прапановай прадстаўнікоў малага і сярэдняга бізнэсу ўзначаліць гэту структуру. Пакуль на год.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

УЗНЯЦА ДА ВЯЛІКІХ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Беларускаму гледачу абцяжачу сустрачы не толькі з айчынным оперным і балетным мастацтвам: расійскім, грузінскім, магчыма нават, што сусветная зорка Ніна Ананіявілі асабіста выступіць у адной з сольных партый у беларускім спектаклі. І ў той жа час беларускі тэатр збіраецца заваўваць замежжа. І калі Кітай — знаёмай тэрыторыя для нашых артыстаў балета, якія збіраюцца туды з «Лебядзіным возерам», то Мексіка і Арабскія Эміраты — новы рэгіён для беларускага балета.

Прасоўваць высокае беларускае опернае і балетнае мастацтва цяпер будзе часопіс «Партэр», які заснаваў наш тэатр. Усё дзеля таго, каб упісаць Нацыянальны акадэмічны тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь у сусветны кантэксст. Кантэкст пакуль больш — напрыклад, артыкулы пра сусветна вядомыя тэатры «Ла Скала», «Гранд-опера», «Метрополітэн-опера». Вялікі тэатр Расіі. Можна, і ў нашым тэатры з'явіцца такіх пастаноўкі, пра якія будзе пісаць у тэатральных часопісах іншыя краіны. Вось былі бы той самай кантэкст, у якім мараць бачыць беларускі тэатр у выдатковым прыхільніцкі оперы і балета.

Ларыса ЦМОШЫК.

ЛЯСНЫ «ЎРАДЖАЙ» БОЕПРЫПАСАЎ

У лесе ля вёскі Дрэтуны Полацкага раёна мільянеры знайшлі 76 мінамётных мінаў калібру 50 міліметраў, 11 мінамётных мінаў калібру 82 міліметры, тры гранаты і артылерыйскі ўзрывальнік часоў вайны. Сапёры знішчылі небяспечныя лясны «ўраджай».

Вёска Дрэтуны знаходзіцца недалёка ад расійскай мяжы і, дарэчы, добра вядомая ў Беларусі сваімі грэбнямі і ягднінымі месцамі. Нездарма менавіта ля яе правалі першы чэмпіянат па зборы грыбоў. І так званы аграрны турызм там актыўна развіваецца. На жаль, і праз столькі гадоў пасля вайны ў лясах можна знайсці не толькі дары прыроды.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

БЮДЖЭТНЫЯ ВАРЫЯНТЫ

Парламенцкі дэбятнік

Галоўны «каштарыс» дзяржавы, паводле абяцанняў Мінфіна, зможа падладзіцца пад ваганне цаны на газ

Добрыя навіны пра спрашчэнне налета падатковай сістэмы і паўтэйшэнне сацыяльнага пакета вы ўжо чулі. Цяпер усе гэтыя прапановы фінансістаў падтрыманымі дэпутатамі — у першым чылінам. Прыняты імі законапраект аб'ячае бюджэтнымі праўленне заробку на 35 адсоткаў. Чым не нагода для радасці! Аднак беларус мільжолі шукае падвох. Ці не скончыць разам з тым і цэны? — кеміць адрозу. Добра, што аналагічныя пытанні прыходзяць у галаву і нашым прадстаўнікам ва ўладзе. Вось дэпутат Сяргей МАСКЕВІЧ пры абмеркаванні бюджэту-2011 і пацкавіўся гэтым у міністра фінансаў Андрэя ХАРКАВІЧА.

— На працягу апошніх гадоў мы ў бюджэтнай сфераі адставалі ад росту заробкаў у эканоміцы. Паводле нашых разлікаў, налета мы павіны выйсці ў бюджэтных сектары на 80 адсоткаў да сярэдняга заробку ў эканоміцы. І асігнаваныя мы павіны такім чынам, каб забяспечыць захаванне рэальнага заробку. Гэта сведчыць пра тое, што рост цэнаў, г.зн. інфляцыя, не прывядзе да абясцэнжэння заробку, які мы гарантуем бюджэтным сектару.

Тарыфная стаўка першага разраду мае быць павялічаная ўжо сёлета, каб сярэдні заробак у бюджэтных сектары на канец года склаў не менш за 400 долараў у эквіваленце. А налета разлічваюць захавача дасягнуты ўзровень у рэальным выражэнні.

Будзем спадзявацца, што чуюм не проста абяцанні. І прыбуўкі да заробку насамрэч дазволіць набыць нешта ў краме, а не проста назіраць за тым, як іх жэар інфляцыя... Бюджэт, дарэчы, звырстаны з улікам інфляцыі ў восем адсоткаў за год. А сярэднегадавы курс долара паводле прагнозаў фінансістаў — 3170 рублёў.

Аднак гэта яшчэ толькі вятчэцкі. Што значыцца нервы па-сапраўднаму, дык гэты газавы пытанне. Ча чаго мы дамовімся з Расіяй і чым гэта можа нам адгукнуцца, ліха яго ведае. Ці ёсць у нашых казначэйных запасына хадзі — на ўсялякі пажарны? І зноў «касаў, як звязяў» дэпутат Маскевіч:

— Якая цана на газ закладзеная ў разліках бюджэту? — Перамоў яшчэ толькі пачынаюцца. І пачынаюцца яны, відаць, пакуль на інфармацыйным полі... Магу сказаць адно: мы ў бюджэце заклалі рэсурсы такім чынам, каб можна было пры неабходнасці зразаваць на нейкія дапушчальныя ва-

нага банка рэканструкцыі і развіцця, Расіі, Кітая і Венесуэлы, а таксама па аблігацыях, выпушчаных на знешніх фінансавых рынках сёлета.

Не абдызецца і без новых запавячэнняў — у памеры 2,2 млрд долараў, патрэбных для мадэрнізацыі эканомікі і забеспячэння эканамічнай беспякі дзяржавы па ўзроўні золатавалютных рэзерваў. Фінансавую дапамогу Кітая і МВФ мяркуюць пусціць на маштабныя праекты ў сфэры энергетыкі, стварэння новых вытворчасцяў і інфраструктуры.

Спакойнымі можа быць за сацыяльным пакет — гэтыя патрэбы для дзяржаўнай скаробні перша-ступенныя. Паказаліся, што на фоне агульнага павелічэння бюджэтных расходаў на 18 адсоткаў, на ахову здароўя, адукацыі і сацыяльна ўмоў палітлчу налета пойдзе ажно на 40 адсоткаў больш, чым сёлета.

Нагадаем, даходы кансалідаванага бюджэту вызначаныя ў суме 54,5 трлн рублёў. Што датычыцца артыкулаў прыбытку, то ёсць атрымліваць чаканы ад узважных мытных пошлін. Цяпер, калі мы бяром удзел у Мытным саюзе, узважны пошліны трыпяць, як выказаўся міністр фінансаў, у «агульны кацёл» і размяркоўваюцца прапарцыянальна вызначаным долям. Беларускі кавалек, натуральна, сціпльнейшы — 4,7 адсотка, аднак не варта забывацца, што гэта кавалек ад агульнай «здабычы» і на нашы далараў ЗША (ацінаце, які вырасла пазыска з пачатку 2008 года, калі яна складала 2,3 млрд долараў).

— Аднаведным чынам узростаюць выдаткі бюджэту па абслугоўванню гэтай пазысцы, — канстатуе Андрэй Харкавец.

Ведамства, тым не менш, акцэнтуюе нізкую рызыку рэфінансавання пазысцы і невяскоі кошт яе абслугоўвання. Сярэдняя працэнтная стаўка па запавячэннях — 3,74, сярэдні тэрмін — 6,3 года.

— Выдаткі рэспубліканскага бюджэту (налета). — Аўт, на абслугоўванне знешняй дзяржаўнай пазысцы складуць 695 млн долараў ЗША, — адзначае міністр, — у тым ліку па крэдытах МВФ, Міжнарод-

нага банка рэканструкцыі і развіцця, Расіі, Кітая і Венесуэлы, а таксама па аблігацыях, выпушчаных на знешніх фінансавых рынках сёлета.

Не абдызецца і без новых запавячэнняў — у памеры 2,2 млрд долараў, патрэбных для мадэрнізацыі эканомікі і забеспячэння эканамічнай беспякі дзяржавы па ўзроўні золатавалютных рэзерваў. Фінансавую дапамогу Кітая і МВФ мяркуюць пусціць на маштабныя праекты ў сфэры энергетыкі, стварэння новых вытворчасцяў і інфраструктуры.

Спакойнымі можа быць за сацыяльным пакет — гэтыя патрэбы для дзяржаўнай скаробні перша-ступенныя. Паказаліся, што на фоне агульнага павелічэння бюджэтных расходаў на 18 адсоткаў, на ахову здароўя, адукацыі і сацыяльна ўмоў палітлчу налета пойдзе ажно на 40 адсоткаў больш, чым сёлета.

Нагадаем, даходы кансалідаванага бюджэту вызначаныя ў суме 54,5 трлн рублёў. Што датычыцца артыкулаў прыбытку, то ёсць атрымліваць чаканы ад узважных мытных пошлін. Цяпер, калі мы бяром удзел у Мытным саюзе, узважны пошліны трыпяць, як выказаўся міністр фінансаў, у «агульны кацёл» і размяркоўваюцца прапарцыянальна вызначаным долям. Беларускі кавалек, натуральна, сціпльнейшы — 4,7 адсотка, аднак не варта забывацца, што гэта кавалек ад агульнай «здабычы» і на нашы далараў ЗША (ацінаце, які вырасла пазыска з пачатку 2008 года, калі яна складала 2,3 млрд долараў).

— Аднаведным чынам узростаюць выдаткі бюджэту па абслугоўванню гэтай пазысцы, — канстатуе Андрэй Харкавец.

Ведамства, тым не менш, акцэнтуюе нізкую рызыку рэфінансавання пазысцы і невяскоі кошт яе абслугоўвання. Сярэдняя працэнтная стаўка па запавячэннях — 3,74, сярэдні тэрмін

КАРЦІНА МАСЛАМ

ІДУЧЫ на інтэрв'ю з Юрыем КРУГЛІКАМ, вядучым Першага нацыянальнага тэлеканала, прыкметна хвалявалася. Пераможца конкурсу «Тэлеварышыня», прызнаны прыгажун, ён яшчэ на стадыі перагавораў задаў тон бесяды, маўляў, на банальныя пытанні адказваць не буду, таму рыхтуюцца, паважана, да размовы па душах. Мы сустрэліся з Юрыем у яго рабочым кабінце. Вядучы быў без грывы (ці можа мне так падалося), у джынсах і кедах, аднак абаяльны і прыгожы, як і паказвае нам яго экран. Адным словам, карціна маслам. Прыватна, лёгкія жартачкі, уключаны дыктафон — і размова пачалася.

ПРА ПРАФЕСІЙНЫ ВОПЫТ І НЕ ТОЛЬКІ

— *Часопіс «Пінгвін» уключыў вас у Топ-20 самых прыгожых беларусаў. Лічыце, што прыгажосць — сіла не толькі жанчын, але і мужчын?*

— У часопісе так палічылі. Я з'явіўся там без уласнай ініцыятывы. У прынце, я станючы да гэтага стаўлюся, каб занеслі ў спіс самых неталенавітых, то на самарэспрэчваю бы. А тут напісалі і напісалі. Дрэннага ж нічога не надрукавалі.

— *Але ж, каб працаваць тэлеведучым, сапраўды патрэбны прывабныя знешнія дадзеныя.*

— На знешнасці зацывлявацца не трэба. Прыгожы — не прыгожы, павіна быць харызма, унутраная напоўненасць. Калі вядучы шыры і ведае, што ён скажа ў гэтую секунду ў эфіры, то на яго чытае глядзець. А калі ён пусці і чытае сфідле, а не расказвае, то мала каму цікава назіраць такіх людзей ці то ў кіно, ці ў навінах або ў тэатры. На думачага чалавека, нават калі ён маўчыць, напрыклад, акцёр у тэатры, зусё сядзі цікава глядзець. Адным словам, трэба трымаць руку на пульсе, каб не быць проста гавайю, якая гаворыць.

— *Строгі вядучы інфармацыйных праграм і шоумен — адно другому не перашкаджае?*

— А чаму яно павіна замінаць адно аднаму? Увогуле, гэта нармальна, што я магу дазволіць сабе быць розным, аднолькава сумленным з глядачом і ў кадры, і на сцэне. Мне цікава ўсё новае, калі гэта не лухта і не банальшыня. Увогуле, калі мая праца неж дапаможа зрабіць прадукт, няважна тэлевізійны ці не, больш асяжымым, то гэта справа будзе мне цікавай.

— *На «Млыне моды 2010» вы ўдзельнічалі ў спецыяльнай праекце «Сапраўднае дэфіле». Супермадэль папсепі сьбае адчуць?*

— Гэта быў насамрэч цікавы праект, калі на подыум выходзілі людзі, якія не мелі ніякіх адносін да мадэльнага бізнесу — акцёры, тэлеведучыя, выканаўцы. Мерапрыемства мне спадабалася. Я выйшаў і злавіў сябе на думцы, што ўпершыню на подыуме, і быццам нічога такога не адбылося. Прайшоў туды-сюды — пацую пра сьбае, што касцюмчык нблага сядзеў. Аднак быць мадэллю не складаней, чым быць эфіры. Увогуле, калі ты нечага хочаш, то гэтага можна дасягнуць. Проста патрэбен час. Палёт у космас — таксама складаная працэдурка, але калі да гэтага падрыхтавацца, то можна паляцець і нават вярнуцца.

— *Вы чалавек, які ставіць мэты і зусёды іх дабіваецеся?*

— (Задумваюся) — Гледзячы на мэты. Я толькі пачынаю па-

сур'эзнаму іх ставіць і ў кар'еры, і ў жыцці. І гаварыць, што я такі паспяхоўны, маўляў, працую на тэлебачанні і усё ўжо зроблена, безумоўна нельга. Сённяшняя праца — гэта проста трамплін. Я сьбае не баць вядучым навін у сорок гадоў. Проста пакуль рана пра гэта гаварыць, і не хочацца кідаць словы на вецер.

ПРА СУР'ЭЗНУЮ РЫБУ І АСАБІСТАЕ ЖЫЦЦЕ

— *Калі б выпала тры дні адпачынку, як бы вы іх правалі?*

— Я надня не ставляюся. Два гады ўжо не быў у адпачынку. Не хочацца мне. Я магу адпачыць, атрымаўшы 4-5 дзён раз у квартал, паехаць на рыбалку ці куды-небудзь на хутар. Нікога не бачыць і не чуць, не адказваць на тэлефонныя званкі. Ляжаць без толку на пляжы, нічога не рабіць і не заробляць — у такім выпадку я паспею яшчэ адпачыць.

— *У пашане актыўны адпачынак?*

— Я не хаджу ў горы і не спускаюся на байдарках. Аднак рыбалка таксама можа быць актыўным відам адпачынку. Усё залежыць ад рыбы. Калі сур'эзная рыба, сом ці шчупак, то спакійна сядзець на беражку не дзвядцятка.

— *А дзе любіце рыбу лавіць?*

— Месцы гэтыя не раскрываю. Аднак перададм прывітанне ў Брасцкую, у Гродзенскую вобласці. Увогуле, еду заўсёды як мага далей ад мегаполісаў.

— *Акрамя вадаёмаў з рыбай, аддаленыя хутары і, зразумела, эфірай, дзе яшчэ можна сустраць Юрыя Кругліка?*

— Часцей за ўсё ў краме ў Вясянцы, калі за прадуктамі туды заходжу. У кіно я не хадок. Калі хочацца паглядзець фільм, ці афіша не ўрахвае, ці чына мая. Наведваюся калі-нікалі на прэм'еры. Як правіла, тыя фільмы, якія мне падабаюцца, апошнія гадоў 7-10 у кінатэатрах не паказваюць. На футбольныя матчы час ад часу ходзім з калегамі. У апошні раз быў на гульні мінскага «Дынама». Застаўся не задаволены і не запісаў сьбае ў шэраг бальшычак гэтай каманды. Калі ёсць магчымасць, наведваю канцэрты.

— *На канцэрт якога выканаўца пайшлі б?*

— Напаўна, на Джо Кокера пайду ў кастрычніку.

— *Білет набылі адзін ці два?*

— Неафіцыйна я сямейны чалавек. Разам мы ўжо больш за 4 гады. Мая выбранніца зьяаецца арганізаванай канцэртнай дзейнасці. Яна брукета і завуць яе Тамара.

— *Больш нічога пра яе нам не дзвядцятка пацуюць?*

— Не думваю, што ёй бы спадабалася, калі будзе інтэрв'ю, знайці інфармацыю і пра сьбае. Мы звычайна пазнаёмліся. Ніякіх

інтрыгавальных гісторый не было. Проста сустрэліся дзюкуючы агульным знаёмым і вырашылі, што быць нам разам. Яшчэ нельга зразумець людзей, якія на захадзе сваёй славы расказваюць направа і налева пра былых жонок і мужоў. Мне не цікава, калі пасляховыя людзі выхваляюцца ў таблодах, як і да чаго ў іх асабістым жыцці.

— *А мне цікава, як падтрымліваеце выдатную фізічную форму, калі паснедаць жокае ў 4 раніцы, а пасля ранішэга эфіру ўжо і паабедзець?*

— Гуляю ў футбол амаль кожны чацвер. Гада паўтара наведваю спартыўную залу, быў у мяне і фітнес-трэнер, але я адмовіўся ад яго паслуг. Я зараз не магу дазволіць сабе многа часу трыццаці на падлічванне калорый. Каб мышы былі ў тонусе, дастаткова проста бегаць ці гуляць у футбол. Што тычыцца дыет, то я свабодна магу павячэраць уначы і паснедаць пасля 9-гадзіннага ранішняга выпуску навін.

АСОБНА ПРА ШКОЛУ І КОРМ ДЛЯ ПАПУГАЯЎ

— *Як вучыліся ў школе?*

— Звычайна, на залаты медаль не ішоў. На дварэ — ліхія 90-я. Краіна жыла так, што не было чаго паесці, у магазінах чэргі за прадуктамі бясконцы. Настаўніца тлумачыла геаметрыю, а ў яе вачах чыталася, дзе б гэта сялёдкі вэнджанай купіць ці чэхаславація калготкі. Ведаеш, геаметрыя ў галаву не ішла.

Шчыра кажучы, школьныя гады асабліва ў душу не запалі. Я не сустракаюся з аднакласнікамі, не настальгірую па тых часах. Проста ў школе мне было нецікава. Пасля 9 класаў паступіў у ПТВ і атрымаў прафесію мастака-афарміцеля.

— *Дом карціны ёсць?*

— Не маляваў ужо гадоў 5. У вучылішчы больш разбой па дрэве займаўся. Аднак на кухні дагтуль вісіць карціна маслам.

— *Магчыма, творчасць у вас закладзена на генетычным узроўні?*

— Не, мае бацькі — людзі зусім не творчыя прафесіі. Бацька міліцыянер, мама швачка. Ды і я, пакуль вучыўся ў школе, паслеў і бульбу пакалаць, і гусей пасявіў, і ў калгасе падпрацоўваў, і корм для папугаў прадаваў.

— *Пасля гэтага хатніх жывёлін, напаўна, не любіце?*

— Я люблю, таму іх у мяне няма. Дома бываю пераважна ў начныя часы.

Вольга КОРШУН.

ПАРК ВЫСОКІХ ТЭХНАЛОГІЙ І БДУР СПРЫЯЮЦЬ РАЗВІЦЦЮ ІТ-АДУКАЦЫІ Ў БЕЛАРУСІ

1 лістапада пад патранажам адміністрацыі Парка высокіх тэхналогій адкрылася сумесная творчая лабараторыя СТАА «Сістэмныя тэхналогіі» і Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі. Ідэя стварэння такой лабараторыі ў БДУР з'явілася яшчэ падчас першага форуму ў галіне інфармацыйных і камунікацыйных тэхналогій, які праходзіў 8-9 лютага 2010 года ў Баку.

— Сёння ў нашай краіне склалася ўнікальная сітуацыя: з'явіўся сур'эзны попыт на спецыялістаў з тэхнічнай адукацыяй і першым чынам з ІТ-адукацыяй. Шмат у чым гэта звязана са з'яўленнем Парка высокіх тэхналогій, — кажа Валерый Цэлкала, дырэктар адміністрацыі ПВТ. — Галоўная мэта стварэння лабараторыі — гэта папулярызаванне той самай ІТ-адукацыі. На пляцоўцы, разлічанай на 20-25 працоўных месцаў, будуць праводзіцца творчыя семінары, адукацыйныя і справавыя гульні, прагляд прэзентацый і навуальных фільмаў. У лабараторыі ўвесь час будзе знаходзіцца куратар, які пры неабходнасці прыйдзе на дапамогу студэнтам. Тут жа будзе працаваць Інкубатар бізнес-праектаў універсітэта. Дапамогу праекту таксама аказавае прадстаўніцтва Microsoft: студэнты змогуць карыстацца поўнафункцыянальным праграмным забеспячэннем кампаніі.

Але гэта толькі адзін з праектаў ПВТ у галіне ІТ-адукацыі. Пры яго падтрымцы створана ІТ-акадэмія «НОТА» ў Наваполацку (афіцыйна адкрыта 4 верасня) і з'явіцца ў Мінску ў снежні гэтага года беларуска-індыйска навуцельны цэнтр лічбавых тэхналогій. Да таго ж праводзіцца мерапрыемства па прафрыентацыі сярод школьнікаў.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

Памяць «Беларусь — краіна добрых сэрцаў»

Юныя расіяне з ваенна-гістарычнага атрада «Уралец» месяць сваіх летніх канікулаў правалі ў Гродзенскім раёне. Разам з вайскоўцамі 52-га спецыялізаванага пашукавага батальёна Узброеных Сілаў Беларусі чалавечы працавалі на раскопках у раёне вёскі Рацічы, дзе ў лютым 1915 года загінулі іх землякі — каля трых тысяч салдатаў і афіцэраў 336-га Чалыбскага пяхотнага палка расійскай імператарскай арміі («Калі шаснаццацігадовы хлопек падняў астанкі сваёй продкаў, з ім нешта адбываецца», «Звезда», 4 жніўня).

Наядуна на імя старшыні Гродзенскага аблвыканкама Самёна Шапіры прыйшоў ліст з горада Азэрска Чалыбінскай вобласці ад арганізатара і кіраўніка пашукавага атрада «Уралец» Барыса Чыгрына:

«У гэтым годзе наш пашукавы атрад пяты раз удзельнічаў у экспедыцыі ў Рэспубліцы Беларусь.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Наўздагон

Вышэйшая адукацыя не павінна станавіцца лёгкадаступнай

УСТУПНАЯ кампанія 2010 года завяршылася, і шчасліўцы ўжо прыступілі да вучобы. Але асадак ад таго, што даялося назіраць у гэтым годзе падчас адбору прэзідэнтаў на студэнцкі білет, застаўся, таму і хацелася б падзяліцца сваімі думкамі на гэты конт...

Яшчэ вясной на нарадзе адказных сакратараў прывёмных камісій першы намеснік міністра адукацыі Аляксандр ЖУК папярэдзіў прадстаўнікоў ВНУ аб тым, што ў найбліжэйшыя гады канкурэнцыя за свайго абітурыента сур'эзна абвострыцца. Прычына гэтай незвычайнай з'явы для нашай краіны, дзе попыт на вышэйшую адукацыю традыцыйна перавышае фізічныя магчымасці ВНУ, крыецца ў дэмаграфіі. Сёлета колькасць выпускнікоў агульнаадукацыйных школ змяншылася ў параўнанні з папярэднімі годам на 10,8 тысячы чалавек: са сцен школы выйшлі 88,2 тысячы маладых людзей.

— Таму выкананне запланаваных паказчыкаў прыёму на гэты год (а план быў павялічаны на 4,9 тысячы чалавек) месяцкім патрабе значных намаганяў для прыцягнення абітурыентаў у ВНУ, — падкрэсліў Аляксандр Жук. — У наступныя ж гады колькасць выпускнікоў таксама будзе істотна змяншацца: да 2014 года выпуск скараціцца больш чым на трыць і складзе менш як 60 тысяч чалавек (у 2011 годзе — 79,5 тысячы, 2012 годзе — 65,3 тысячы, 2013 годзе — 61,6 і ў 2014 годзе — 57,9 тысячы). Не трэба сідкацца за рачункаў і расійскай ВНУ, асабліва ў прыгранічных раёнах, якія на самых выгядных умовах забавоўваюць абітурыентаў з Беларусі.

На нашай краіне патрэбны спецыялісты і з вышэйшай, і з сярэдняй спецыяльнай, і з прафесійна-тэхнічнай адукацыяй, — запэўніў Юрый Міксюк. — Таму мы спрабуем захоўваць апытальны баланс у падрыхтоўцы кадры. Разам з тым, па асобных спецыяльнасцях выпуск спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй нават не задавальняе патрэбы рынку ў кадры. Менавіта таму сёлета пайшлі на павелічэнне плана набору міністэрства аховы здароўя і ўнутраных спраў. Да таго ж ёсць шэраг спецыяльнасцяў, дзе

Юрый Міксюк: «Вырашаць пытанні рэгулявання прыёму ў ВНУ сілавымі метадамі, я ўпэўнены, нельга. Калі ў чалавека ёсць сродкі і жаданне атрымаць вышэйшую адукацыю, то ён яе атрымае...»

пры прэс-канферэнцыі, прысвечанай асабліва важным сёлетняй прывёмнай кампаніі, мы пацікавіліся ў начальніка Упраўлення вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі Міністэрства адукацыі Юрыя Міксюка, чаму на фоне змяншэння колькасці выпускнікоў агульнаадукацыйных школ павялічана план набору ў ВНУ? Тым больш што ў папярэднім годзе засталіся незапоўненымі 220 бюджэтных месцаў (40 — на дзённай і 180 — на завочнай форме навучання).

А ці не здарыцца так, што праз некалькі гадоў вышэйшая адукацыя стане даступнай усім ахвотным, асабліва тым, у каго ёсць сродкі, каб аплываць сваё навучанне? Не скарэць, што павелічэнне набору ажыццяўляецца пераважна за кошт платных месцаў. Калі план бюджэтнага набору павялічыўся ў гэтым годзе ўсяго на 854 месцы,

Адраджэнне малых і сярэдніх гарадоў — у руках моладзі

БРСМ сумесна з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя абвясціла рэспубліканскі конкурс «Адраджэнне малых і сярэдніх гарадоў Беларусі». Доўжыцца ён будзе па 20 лістапада.

Арганізатары хочуць не проста прыцягнуць увагу грамадскасці, моладзевых аб'яднанняў да праблем адраджэння малых і сярэдніх гарадоў краіны, а падштурхнуць моладзь да ўдзелу ў мерапрыемствах па захаванні бялагічнай разнастайнасці ў зонах такіх гарадоў, уладкаванні парку, сквераў, старажытных сядзібаў, тэрыторыі помнікаў прыроды і іх ахоўны

зонаў, а таксама іншых прыродных і прыродна-аэрагенных комплексаў і аб'ектаў. Такім чынам, мерапрыемства будзе садзейнічаць экалагічнаму, патрыятычнаму і духоўна-маральнаму выхаванню моладзі, развіццю будаўніцтва і валанцёрскага руху БРСМ «Добрае Сэрца». Брэх у дзелу ў конкурсе могуць студэнцы і валанцёрска атрады, навукова-даследчыя таварыствы навуцэнтраў і студэнтаў, дзіцячыя і моладзевыя калектывы, а таксама індывідуальныя ўдзельнікі. Пераможцаў чакаюць дыпломы, сувеніры і каштоўныя падарункі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

НЕРВОВАЯ СПРАВА

кастынг мадэляў для Belorussian Fashion Week

Маднікам і модніцам нашай краіны хутка можна будзе паглядзець на тэндэнцыі сезону вясна-лета 2011 не ў замежных часопісах, а ў нашым родным асяроддзі. З 4 па 9 кастрычніка ў Мінску пройдзе Беларускі тыдзень моды. Fashion Week, як у Мілане, Парыжы ці Нью-Ёрку. Арганізатары Belorussian Fashion Week абвясцілі каля 40 паказак беларускіх і замежных дызайнераў, у тым ліку кучоў Вячаслава Зайцава і ферычнае шоу для гледзючых у суботу ў «БЕЛ-ЭКСПА» правалі першы кастынг для мадэляў.

...Высокія хударлявыя дзючаты ў абутку на шпільках і хлопцы-франты паціху падцягваліся да пляцоўкі перада выставачным цэнтрам. Бліжэй да трох гадзін дня там сабралася ладная кампанія. Ады шумна віталіся, заўважыўшы знаёмых, нешта расказалі і смяляся, іншыя сідліла сталі збоку і паглядзілі на канкурэнтаў. Нарэшце ўсім паклікалі ў будынак. Там голаны крэху сідж. Зразумела, што модальны бізнес — справа такі нервова.

— Рэчы пакайдм тут, становімся па пляч чалавек для дэфіле, пасля — фатаграфаванне — завбэ механізм пад назвай «кастынг» адзін з арганізатараў. Праз тры хвіліны першая пляцэра ўжо дэманстравала мадэльную паходку. Некаторыя паказвалі партфоліа. Далей, каб сфартаграфаванне, прэзэнтцыі ўзялі ў рукі лісты паперы, дзе пазначылі імя і прозвішча, свае параметры, пакінулі кантакты. Астатнія пакуль што чакалі сваёй чаргі і хваляваліся. Пачынаюцца мадэль Таіса займалася ў студыях Тамары Ганчаровай і Сяргея Нагорнага. На пытанне, чаму хоча трапіць у спіс мадэляў, якія будуць удзельнічаць у паказах тыдня моды, прызначна:

— Увогуле, я нчаста хаджу на кастынгі. У нашай краіне, напрыклад, для дэманстрацыі калекцыі беларускіх швейных фабрык, у асобным выбіраюць мадэль з добрымі формамі. Мінцюрныя дзючаты, якіх мы бачым на суветных подыумах у Германіі, Францыі, Англіі, не настолькі запатрабаваны ў Беларусі. Цяпер, спадзюся, ёсць магчымасць трайці, бо Belorussian Fashion Week — падзея міжнароднага маштабу. А значыць — гэта іншы узровень і стандарты.

Тым часам дэфіле па пляцэраках усё працягвалася.

— А можна я змяню абутак? У гэтым нешта нязручна, — пажалілася адна з мадэляў і хуценька пайшла сідкаць чорныя з ружовым санажкі на невергаарыям, мінімум дванаццацісанціметровым абідсе.

Чарнявы хлопек у сільваі чырвонай вятроўцы і з завушніцкай-стразікам упэўнена прашлаціраваў па уяўным подыуме.

— Давай яшчэ раз. Выйдзі з

вобразу Цімаці! — крху адуствілі пды пр арганізатараў. Чарнявы развярнуўся і прайшоў новава.

Па словах прэс-сакратара праекта «Belorussian Fashion Week» Віктарыя Навумавіч, тыдзень моды дапаможа беларускім дызайнерам паказаць, наколькі яны таленаватыя, паспяхоўна і канкурэнтназдольныя.

— Мы хочам даць магчымасць дызайнерам паказаць свае работы на адным подыуме, прывесці на паказы гледзючых і патэнцыйных пакупнікоў. Патрэбна прадэманстраваць, што на самай справе беларуская мода існуе, проста пакуль пра яе мала ведаюць самі беларусы. Свае калекцыі паказваюць мадэльеры, якія ствараюць сільнае адзенне не першы год. Напрыклад, Мікалай Марозаў, Ларыса Балуюна, Вольга Самошчанка, Алена Цякланка, Людміла Лабкова.

Будуць таксама і пачынаючы кучоў, як Юлія Латухіна, Таціяна Марыч, Таціяна Аржанова.

Дырэктар гомельскага цэнтра моды і прыгажосці «Хрустальная німфа», кіраўнік праекта «Belorussian Fashion Week» Яніна Ганчарова расказала пра падрыхтоўку да паказаў:

— Акрамя дызайнераў з Беларусі, ужо ёсць звыкі на ўдзел з Фінляндыі, Турцыі, Польшчы і іншых краін. Жадаючых шмат, сёння раліцай на плянёрцы абмяркуювалі, які скарэктаваць план паказаў, каб змаглі паўдзельнічаць усё. Не хочацца нікому адмаўляць.

Дзючаты і хлопцы паціху раззыходзіліся. Падводзіць вынікі будучы дзень наступнай суботы. На 11 верасня прызначаны яшчэ адзін дзень кастынгі.

Ганна ГАРУСОВІЧ, студэнтка Інстытута журналістыкі БДУ. Фота аўтара.

Фота: Аля КЛЕШЧУКА.

конкурсны адбор і атрымаць тую спецыяльнасць, пра якую яны маралі. Але вырашаць пытанні рэгулявання прыёму ў ВНУ сілавымі метадамі, я ўпэўнены, нельга. Калі ў чалавека ёсць сродкі і жаданне атрымаць вышэйшую адукацыю, то ён яе атрымае.

А такое жаданне, як сведчыць практыка апошніх гадоў, ёсць у вельмі многіх маладых людзей. Прычым многія першапачаткова нацэленыя на платную адукацыю, бо добра уяўляюць сабе, з якімі ведамі яны адпраўляюцца «на штурм» ВНУ. Як толькі сталі вядомыя вынікі цэнтралізаванага абітурыентаў, усё актыўна кінутыся абмяркоўваць даволі нізкі сярэдні бал вышэйшай адукацыі ЦТ па многіх прадметах. Але сярэдні балы на ЦТ прыкладна тое ж, што і сярэдняя тэмпература па балычцы.

Хочь, вядома, і ігнараванне той факт, што 62 працэнты ўдзельнікоў ЦТ па матэматыцы атрымалі 20 балаў і менш, а па фізіцы ў гэтым дыяпазоне балаў аказаліся ў овогуле 73 працэнты прэзідэнтаў на атрыманне вышэйшай адукацыі, безумоўна, нельга. Для школы гэты трыжыны сігнал, бо фізіку і матэматыку здаюць пры наступленні пераважна абітурыенты тэхнічна-тэхналагічных і прыродазнаўча-навуковых спецыяльнасцяў.

Дырэктар Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў Мікалай ФЯСЬКОУ упэўнены, што злучнасць тэставай формы экзаменаў прыцягвае шмат выпадкоў людзей. Іх вынік уплывае на агульны сярэдні бал. Калі яшчэ спецыяльнасцях, цалкам закрываць падрыхтоўку па гэтых спецыяльнасцях мы не можам, паколькі навінныя пакінуць за абітурыентам права рэалізаваць свае прафесійныя намеры, права праісці

(летас 322), на механіка-матэматычны факультэт — 171 (летас 288 для гараджан і 250 для выпускнікоў сельскіх школ). А пры залічэнні на платную дзённую форму навучання назіралася і увогуле абсурдная сітуацыя, калі на шэраг спецыяльнасцяў былі залічаны ўсе, хто удзельнічаў у канкурсе, — гэта значыць, усё ахвотны, незалежна ад колькасці набраных балаў. У кола такіх спецыяльнасцяў трапілі спецыяльнасці механіка-матэматычнага, гістарычнага, філалагічнага, хімічнага, фізічнага факультэтаў, факультэта радыёфізікі і электронікі і нават журналістыкі (усе, за выключэннем «мжнароднай журналістыкі» і «аўдыявізуальнай журналістыкі»). Прадхадзілі ж балы для платнай былі зусім несур'эзныя, калі ўлічваюць статус вядучай ВНУ краіны. А пры залічэнні на беларускую філалогію і увогуле была зусім сумная сітуацыя: колькасць ахвотных была меншай за колькасць бюджэтных месцаў!

Істотнае зніжэнне праходных балаў мусілі прызначыць у БНТУ, БДУІРы, медыцынскіх універсітэтах і іншых ВНУ. У Беларусі педуніверсітэце імя М. Танка конкурсы пры наступленні на дзённую платную форму навучання адсутнічаюць практычна на ўсіх спецыяльнасцях, за выключэннем фізічнай культуры, экскурсійна-краязнаўчай работы, лагаледыі, сурдэпадагогікі, вывучэння мастацтва (у спалучэнні з камп'ютарнай графікай) і суветнай культуры (у спалучэнні з харэаграфіяй). Цікаўна, што платнае завочнае навучанне карысталася сярод абітурыентаў значна большым попытам, і, хоць праходныя балы там былі невысокія, тым не менш ахвотныя атрымліваць завочна адукацыю на платнай аснове знайшліся. Ужо зусім сумная сітуацыя склалася на дзённай бюджэтнай форме навучання, дзе на спецыяльнасці, звязаныя з фізікай і матэматыкай, конкурсу не было. Рактар БДПУ Пётр КУХАРЧЫК прызнаўся, што сёлетня студэнтам універсітэта змаглі стаць абітурыенты з нізкімі баламі ў сяртыфікатах (2, 3, 4, 5 і 6 балаў)... Рактар ведаемуды, што ёсць шмат прыкладаў, калі атэсатат літаральна «выцягвае» абітурыента, дазваляе яму наблізіцца да праходнага бала: у агульнай суме балаў будучага студэнта яго «вага» з'яўляецца выразнай. Ці не таму ў студэнты вядучай педагогічнай установы краіны змог трапіць абітурыент з адным балам у сяртыфікаце на матэматыцы? (Заканчэнне на 2-й стар. «43».)

Хроніка адной святыні

(Працяг. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Новы касцёл будзе ў тым самым месцы, што і стары, з адвольнай сістэмай алтароў. Да заканчэння будаўніцтва касцёла ў Вільні замаўляцца сонечны гадзіннік, які захаваўся да нашых дзён. Гэты гадзіннік адносіцца да класа гарызантальных сонечных гадзіннікаў з трохкутнай стрэлкай, верхні кут якой накіраваны на Палярную зорку. Цень ад стрэлкі падае на гарызантальны цыферблат, гадзінныя дзятэлі якога норуўны паміж сабой. Гадзіннік выраблены ў Вільні майстрам Малекічам.

У 1770 годзе ў Ішчальне быў адчынены шпіталь для знямоглых і калек. Гэты шпіталь (пазней яго называлі багдазельняй) дзейнічаў да сярэдзіны XIX ст. Пражывала ў ім у розныя гады ад сямі да дзесяці чалавек. У тым жа часе была спроба адчыніць у мястэчку школу. Арганіст касцёла Німіроўскі дамогся, што ў 1771 годзе на навучанне шляхецкіх дзяцей былі выдзелены сродкі. Аднак школьнае навучанне сустрэла поўнае неразуменне масовай шляхты. Спасьляючыся на сваё ўбодства і забіццё, яна адмаўлялася пасылаць сваіх дзетак у школу. Школа нейкі час дзейнічала, але вучыліся ў ёй дзеці месціцаў і сялян. Атрымоўвалася, што сродкі выкарыстоўваюцца як бы не па прызначэнні. Да апошняга падзелу Рэчы Паспалітай школьная справа ў Ішчальне канчаткова заглохла.

У часы паўстання Т. Касцюшкі ў ваколіцах Ішчальны дзейнічаў аддзел паўстанцаў пад кіраваннем Хлявінскага. На шляху з Ішчальні ў Шчучын абдыбалося некалькі бабў паміж паўстанцамі і царскімі войскамі, у якіх карнікі панеслі значныя страты. У абодва паўстанцаў была забрана скарбоннага з касцёла, а таксама сярбонныя аклады, кароны з абразоў і каля 40 дробных сярбонных рэчаў. Пробішч касцёла Аляксандра Кнікоўска за распушчэнне звестак пра войны Напалеона быў асуджаны і адраўлены ў салдаты, дзе паслужыў з 1799 па 1801 гады. Толькі ў 1801 годзе ён быў амніставаны з аднаўленнем духоўнага сану.

Са старажытных часоў патронам Ішчальны і ўсяго наваколля лічыўся св. Юры. Таму на дзень Св. Юрыя ў Мураванскаю царкву збіраліся верхнікі ўсіх канфесій, каб паклікацца абразу святаго.

Немцы занялі Ішчальну ў жніўні 1915 года пасля жорсткіх і ўпартых бабў з рускай арміяй, у выніку якіх вялікія страты панесла мірнае насельніцтва. Згарэла некалькі дамоў і гаспадарчых пабудоў, а таксама сядзіба ў Вялікім Махжыкаве, якую, адыходзячы, запалілі рускія казакі. Іхнія войскі пакінулі Ішчальну ў студзені 1919 года. Пасля на кароткі час прыйшлі чырвоныя. Але ўжо ў сакавіку мястэчка занялі польскія войскі. Чырвоныя, адступачы, утварылі за Ішчальнай лінію абароны Вялікае Махжыкава—Дамоўцы—Аградоўкі, якую ўтрымлівалі тры тыдні. З-за нешматлікасі сілаў як з аднаго, так і другога боку, баі насілі характар партызанскіх сутычак і не нанеслі вялікіх страт мірнаму насельніцтву. У часе другога наступу чырвоныя і іх адыходжучыя нічыя войскі ў Ішчальну не заходзілі.

У 1921 годзе польскі Урад значна павялічыў зямельны надзел касцёла да 41 га зямлі. У 1930 годзе ў Ішчальне была адкрыта пачатковая польская школа і швейная навучальня для дзяўчат. У 1932 годзе — цагельны завод, з якога месціцаўцы мелі неабліга прыбытак. У 1939 годзе Ішчальна налічвала 423 жыхары. З верасня 1939 года хроніку вёсці тут пераствіраў Уладзімір КРУЦКАЎ. Фота Міхаіла БУРАЧЭЎСКАГА.

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ МАЕ НАМЕР УСКЛАДНІЦ ПАРАДАК ВИДАЧЫ СТУДЭНЦКІХ ВІЗ

Улады Вялікабрытаніі маюць намер перагледзець і зрабіць больш жорсткім парадак выдачы студэнцкіх віз грамадзянам краін, якія не ўваходзяць у Еўрасоюз, павадаміяць інфармагенцыі.

Выступаючы ў лонданскім Каралеўскім таварыстве Садружнасці ўвечары 6 верасня, брытанскі міністр па справах іміграцыі Дэміян Грын адзначыў, што больш як п'ятак частка замежных студэнтаў усё яшчэ знаходзіцца ў краіне праз пяць гадоў пасля выдачы візы.

Каб знізіць узровень іміграцыі, цяпер у Вялікабрытаніі распрацоўваецца новая праграма па выдачы студэнцкіх віз для краін, якія не ўваходзяць у Еўрасоюз.

МУЖ З АНКЕТЫ, АБО ДЗЕ ЗНАЙСЦІ ДРУГЮ ПАЛОВУ

Сёння вялікай папулярнасцю карыстаюцца агенцтвы нерухомаасці, якія за кароткі тэрмін і пэўны кошт падбіраюць патрэбны варыянт і амаль што пазбавяць ад цяганіны з паперамі. Звяртаюцца па дапамогу ў такія ўстановы ў асноўным студэнты, якім трэба знайсці жыллё па кішэнні і, пажадана, недалёка ад універсітэта. А таксама людзі, якія прыехалі ў горад на кароткі тэрмін і не маюць родных ці знаёмых, каб размясціцца ў іх. Вялікая хваля такога попыту назіраецца ў канцы жніўня—пачатку верасня. Якраз тады, калі студэнты з'яўдаюцца на вуліцу. Агенцтвы гарантуюць засяленне на працяг дзюх гадзін. Значыць, на вуліцы навацца не прыйдзецца. Толькі грошы плаці, і можаць выбраць варыянт жыллявай плошчы. Іх звычайна падбіраецца некалькі, каб была магчымасць прыехаць, паглядзець і вызначыцца. Прычым з усімі кліентамі супрацоўнік агенцтва звязваецца і дамаўляецца аб вашым прыезде.

а супрацоўнік агенцтва ўсё акуратна перапісвае яркім стрыжнем.

АСАБІТЫЕ ВОПЫТ

Адно з такіх устаноў наведвала і я. Праўда, кварталу мне шукаць не трэба было. Маю цікавасць прыцягнула іншая накіраванасць працы агенцтва. Справа ў тым, што паралельна з ліцэнзійнай на пошук жылля такія ўстановы яшчэ набываюць дазвол на, напрыклад, пошук патэнцыяльных мужа ці жонкі. Іншымі словамі, з'яўляюцца яшчэ і шлюбнымі агенцтвамі. Такія дзейнасць часам можа прыносіць прыбытак калі не большы, дык амаль што такі ж, як і ад працы з нерухомаасцю. Прычым, назіраецца тэндэнцыя да пастаянных кліентаў, які бы смешна на першы погляд гэта ні гучала. Знайсці агенцтва звычайна не праблема. Іх рэкламная аб'ява размяшчаюцца амаль што на кожным кроку: і ў інтэрнэце, і ў газетзе, і па радыё... Прычым, зусім неабавязкова, каб там упаміналася і аб шлюбных паслугах. Дастаткова і рэкламы аб пошуках нерухомаасці.

Па статыстыцы, больш за палову кліентаў звяртаюцца да падобных паслуг па чыёй-небудзь рэкамендацыі. За мяслож шлюбныя агенцтвы — з'ява даволі распаўсюджаная. Ім так прасцей знаходзіць будучых жонак і мужоў. У нашай краіне не асабліва адрываюць факт таго, што карысталася паслугамі такіх устаноў. Тым больш, што звяртаюцца сюды людзі ў асноўным сярэдняга ўзросту, якія ў нашай краіне жыюць па стэрэатыпе, што калі ты да трыццаці гадоў не ажаніўся, значыць або дрэнны, або бедны. А пасля ўжо нікому і не патрэбны. Толькі ў апошнія гады, гледзячы на замежжа, людзі пачалі больш адкрыта абвясчаць аб сваіх запатрабаваных і шляхах іх задавальнення. Неабходнасць шлюбных адносінаў можна, калі не зусім сапраўды, дык з 90-працэнтнай упэўненасцю задаволіць менавіта ў адпаведных агенцтвах. У адно з такіх адправілася і я. Не, не дзеля пошuku другой паловы. А проста з-за цікавасці. Падрыхтавацца мне давалося загадзя: і фотаздымкі падабраць, і анкету склаці, і вызначыцца, каго б я хацеў бачыць у якасці свайго будучага мужа.

Першапачаткова кінулася ў вочы тая ветлівасць, з якой сустрэлі мяне супрацоўнікі агенцтва, калі даведалася, што звяртаюцца я менавіта па шлюбныя паслугі. Адрозныя пранавалі каву-гарбатку, зручнае крэсла і увесь асартымент сваіх паслуг. Кошт абслугоўвання вагаецца ў залежнасці ад тэрміну, за які агенцтва будзе падбіраць другую палову. У майм выпадку ён размеркаваўся так: размяшчэнне анкеты з усімі звесткамі на тры месяцы — 50 тысяч рублёў, далей можна працягнуць кантракт на паўгода, дапаўняючы дадаткова яшчэ 100 тысяч. За гэты час фірма гарантуе прадастаўляць базы анкет кожнага месяца, з якіх можна выбраць кандыдатуры, якія найбольш спадабаліся, і пакінуць для іх свае кантакты. Прычым, нават калі другая палова знойдзецца і за месяц, грошы назад не вяртаюцца. Кантракт ёсць кантракт. Кожны месяц ёсць гарантваная патэнцыяльная жаніхі і нявесты. І база складаецца не толькі па анкетах з Беларусі. Ёсць людзі з-за мяжы, якія жадаюць пазнаёміцца менавіта з вамі. Мне прапанавалі абедзве, паколькі я сказала, што сама не ведаю, з кім хацеў б пазнаёміцца. Вядома, анкеты аформлены даволі прафесійнальна, ярка і прыцягальна, што адрозна ідзеацы ў вочы. Усе звесткі занесены зграбным зразумелым почыркэм, што спрашчае вычытваанне неабходных звестак. Робіцца гэта па схеме: кліент на чарнавіку напісаў усё свае пажаданні,

СУПРАЦОЎНІК-УНІВЕРСАЛ

Пакуль я знаёмілася з анкетами, жанчына, якую вызначылі ў якасці майго менеджара, паралельна працавала яшчэ і на тэлефоне. Усё ж такі і кварталныя пытанні трэба вырашаць. Звычайна ў агенцтве працуе адзін-два чалавекі: адзін займаецца камп'ютарнымі справамі, а другі непасрэдна працуе з кліентамі і займаецца афармленнем усёй дакументацыі. Плюсам такіх арганізацый з'яўляецца тое, што не трэба бегчы некуды ў пошук аддзялення банка ці сувязі. Аплата за паслугі праводзіцца звычайна адразу ў агенцтве. Восі і даводзіцца супрацоўнікам станавіцца ўніверсаламі: і дакументацыю афармляць, і на тэлефонным званкі адказваць, і з грашмавы разабрацца. Дарчы, пошук жылля агенцтвам цяпер каштуе не так ужо і танна, па майх мерках. За падобнае пакоя — 85 тысяч, а вось кватэра аб'ёждзіцца амаль што ўдвай даражэй — 150 тысяч.

КОЖНАМУ СВАЁ

Пакуль я разглядала анкеты, у агенцтва наведвала жанчына, якая адразу неяк няўпэўнена пачала казаць, па якой прычыне яна сюды прыйшла, калі заўважыла і маю прысутнасць у пакоі. Яна патлумчыла супрацоўніцы, што шукаць другую палову прыйшла не для сябе, а для дачкі, якая нават не ведае аб намеры маці. Справа ў тым, што на погляд жанчыны, дачка ўжо надта «засядзелася ў дзёўках». 25 гадоў, на думку маці, — гэта ўжо амаль катастрафічна, а дачка нават і не вярнуцца. Кляпатлівай матулі адрозны пранавалі паглядзець каталогі з анкетами. Але адразу ж усплыла праблема: калі дачка не хоча знаёміцца і не ведае, якім чынам маці задумала знайсці ёй мужа, дык як жа ёй патлумчыць тая тэлефонныя званкі, якія абавязкова будучы. Матуля гэта не прадумала, таму і вырашыла спачатку падрыхтаваць глебу, а пасля ўжо размяшчаць даччыну анкету ў каталогі.

Пасля яшчэ шмат наведвалі анкету прыходзіла ўсё па тым жа пытанні: знаёмства. Прычым, шукалі ў асноўным без шкодных звычак, са сталічнай прапілкай, а таксама з актыўнай жыццёвай пазіцыяй. Стандартны набор. Была і матуля, якая шукала другую палову для сына. Толькі ў гэтым выпадку той не быў супраць, а нават толькі — за. Проста яму самому з-за працы няма часу займацца гэтай справай. Прыходзіў і мужчына гадоў калі сарака, які ўжо не першы раз карыстаецца такой паслугай. Ён расказаў, што ўсе варыянты аказаліся не такімі прыцягальнымі ў рэальнасці, як падавалася на фотаздымку.

Завітаў яшчэ вельмі малады чалавек. Яму ўсяго 19, але ўжо зараз ён шукае для сябе другую палову прац агенцтва. Што і здзіўляе. Здаецца, усё жыццё яшчэ наперадзе, спяшачы няма куды. Няўжо ж там, у рэальным жыцці, прэтэндэнтка не хапае?! Відэа, не так гэтага лёгка справа — пазнаёміцца для сур'ёзных адносінаў. Завіталі таксама дзве жанчыны, якія, як высветлілася, заходзяць сюды кожны месяц, перыядычна. Для іх гэта ўжо стала забавукай: новыя спатканні і новыя сустрэчы разнастаўляюць звычайны лад жыцця.

У ВЫНІКУ...

Даволі доўга я разглядала анкеты. Гэта, мабыць, заўважыла мой менеджар і нарэшце вырашыла падысці да мяне, каб спытацца, што ж я вырашыла. Я далікатна дала зразумець, што мне трэба час, каб прыняць канчатковае рашэнне. Дарчы, знаёмства з анкетами патэнцыяльных жанчоў бясплатна, бо нумары тэлефонаў і адрасы заскарочаны, і выкарыстаць іх, не апаляціваючы паслугі, проста немагчыма. У выніку з агенцтва я выйшла з візітнай карткай, на якой прыгожым роўным почыркэм пазначыўся час, калі я павінна патэлефанаваць, каб дамоўцца аб сустрэчы.

Наталля БЕЛЬЧАНКА.

ВЫШЭЙШАЯ АДУКАЦЫЯ НЕ ПАВІННА СТАНАВІЦЦА ЛЁГКАДАСТУПНАЙ

(Працяг. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Калі летас быў адменены ніжні парог для аб'юрыентаў на студэнцкі білет, то ўсе цікавіліся, а ці не здарыцца так, што ў упадальнікі самых нізкіх балаў змогуць трапіць на студэнцкую лаўку? Але нас заспакоівалі ў тым, што яны проста не змогуць прайсці конкурсны адбор. Але конкурсы сёння, як мы бачым, увогуле не назіраецца, колькасць месцаў расце, а колькасць аб'юрыентаў змяншаецца. Дык ці не прыйшоў час зноў вярнуць нейкі шлагбаум на ўваходзе ў ВНУ?

— Як былі рэктары ўвёў бы ніжнюю мяжу, таму што павінен быць нейкі бар'ер, які б прымушваў аб'юрыентаў напружвацца, — прызнаўся ў гутарцы з журналістам «Звязды» міністр адукацыі Аляксандр РАДЗЬКОЎ, — але гэта будзе не зусім гуманна: як патлумчыць маладым людзям, чаму з 14-ч баламі аб'юрыентаў можа паступаць, а з 13-ю — ён ужо не праходзіць. Няхай жыццё расставіць усё па сваіх месцах: нават калі слабы аб'юрыентаў з нізкімі баламі здолее паступіць, ён усё роўна не зможа асабліва праграму вышэйшай школы і будзе адлічаны з кола студэнтаў...

А вось з гэтай думкай можна паспрачацца. Людзі, гатовыя плаціць за сваё навучанне, — пажаданыя госці не толькі ў прыватных ВНУ, дзе яны з'яўляюцца фактычна адзінай крыніцай іх існавання, але і ў дзяржаўных ВНУ, якім даводзіцца плаціць на аказаныя платныя паслугі. Дастаткова паглядзець на прахадныя балы на платнай форме навучання, якія могуць адрознівацца ад прахаднага бала «на бюджэце»

У педуниверсітэце ў наступным годзе плануюць змяніць падыходы да адбору будучых педагогаў: да ўдзелу ў конкурсе будучыя дапушчаныя толькі аб'юрыенты, у якіх у сяртыфікатах па ўсім дысцыплінах будзе не менш як 10 тэставых балаў.

на сотню адзінак. Калі не запэўняюцца месцы на платнай форме навучання, значыць не выконваюцца дэдаваныя лічбы па платных паслугах і выкладчыцкая трэба скарачаць, а адлічэны студэнцка-спрацьлегласць інтарэсу: з аднаго боку, платная форма навучання дапамагае фінансаву падтрымліваць ВНУ, а з іншага боку — за яе мы вымушаны расплачвацца нізкай якасцю падрыхтоўкі каваняў.

Калі вярнуцца на два гады назад, то можна прыгадаць, што адбывалася з ніжнім парогам тэставых балаў. Яшчэ задоўга да старту цэнтрылізаванага тэсціравання было прынята рашэнне, што да ўдзелу ў конкурсным адборы будучы дапушчаны аб'юрыенты, якія набярэду на тэсціраванні не менш як 20 тэс-

тавых балаў (у 2007 годзе мінімальна планка складала 15 тэставых балаў). Аднак пасля правяркі тэставых работ высветлілася, што вынікі даволі значнай колькасці ўдзельнікаў цэнтрылізаванага тэсціравання па дзяржаўнай мове аказаліся зусім невысокія і не дацягвалі да ўстаноўленай мяжы, што аўтаматычна пазбавляла іх магчымасці стаць студэнтамі ВНУ ці сярэдняй спецыяльнай навучальнай установы. Гэта стала падставай для таго, каб перагледзець ранейшае рашэнне і пайсці на зніжэнне ніжняга парога тэставага бала ўжо ў самы разгар прыёмнай кампаніі. Прасцей кажучы, калі б гэта не было зроблена, то аб'юрыторы ў ВНУ аказаліся б у той год паўсутныя. Было выдзірана «адсекцыя» па кожнай дысцыпліне 10 працэнтаў удзельнікаў ЦТ з самымі нізкімі баламі, таму на рускай і беларускай мове для аб'юрыентаў прапускнымі сталі 13 балаў замест 20, а па матэматыцы — і ўвогуле 8 балаў.

Напэўна, каб не паўтараць тую сітуацыю, ад ніжняга парогі ўвогуле вырашылі адмовіцца. Восі толькі гуманнымі матывамі навошта прыквырацца? Лічбы станаюць аднакавай 1 бал праступлены ў ВНУ — сама меней абсурдна. У педуниверсітэце ўжо таксама гэта зразумелі і заявілі, што ў наступным годзе яны плануюць змяніць падыходы да адбору будучых педагогаў: да ўдзелу ў конкурсе будучы дапушчаныя толькі аб'юрыенты, у якіх у сяртыфікатах па ўсім дысцыплінах будзе не менш як 10 тэставых балаў. У 10 балаў — для будучага настаўніка нямат. Старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе Уладзімір ЗДАНОВІЧ упэўнены, што пры паступленні на педагогічны спецыяльнасці трэба ўводзіць спецыяльнае псіхалага-педагагічнае суб'юседаванне, каб спыніць патак выпадковых людзей. Дзіўна, чаму для будучых юрыстаў ці журналістаў такое суб'юседаванне праводзіцца, а прафесійныя намеры будучы педагогаў нікога не цікавяць? Увогуле, гэта ганьба, калі на педагогічны спецыяльнасці трапляюць людзі з вельмі нізкімі баламі. Лепш зменшыць колькасць рыхтуемых педагогаў, але выпускаць высакласных спецыялістаў, якія спрадуіць жадаюць працаваць з дзецьмі, чым станавіцца «запасным аэрадромам» для няўдзячнай, мэта якіх — атрымаць дыплом аб вышэйшай адукацыі любой цаной.

Адным словам, далей без устанавлення ніжняй планкі для аб'юрыентаў, напэўна, абысцян немагчыма. Зразумела, што кожная ВНУ павінна сама вызначаць для сябе

сеіваць няўдзячнай пасля экзаменацыйных сесій. Трэба ўлічваць пры гэтым і яшчэ адзін аспект — існаванне льготнікаў. Аб'юрыенты, якія маюць права на пазаконкурснае залічэнне пры ўмове станаючых адначасна ўступных іспытаў (гэта значыць, нават з мінімальнымі баламі ў сяртыфікатах), могуць сёння заняць месца аб'юрыентаў, якія набралі балаў на парадак больш. У Белдзяржуніверсітэце на спецыяльнасць «паліталогія» змаглі паступіць у гэтым годзе льготнікі, якія мелі ўсяго 118 балаў на трох прадметах плюс сярэдні бал атэстацтва, хоць для іншых аб'юрыентаў прахадны бал быў 348. Прычым льготнікі занялі 40 працэнтаў бюджэтных месцаў. А на спецыяльнасць «бізнэс-адміністраванне» змог паступіць аб'юрыент, які меў 109 балаў у агульнай суме, затое аб'юрыенты, якія набралі больш як 300 балаў зноў-такі не прайшлі (прахадны бал быў 336).

Але самай вялікай памылкай будзе павелічэнне палы за навучанне толькі на той падставе, што ёсць аб'юрыенты, якія ігнаруюць бюджэтныя месцы і выбіраюць платную форму навучання. За бюджэтнае навучанне праз 4-5 гадоў дзядзёцка расплачвацца адпрацоўкай па размеркаванні, а гэта не ўваходзіць у жыццёвыя планы пэўнай колькасці маладых людзей. Таму нельга арыентавацца толькі на забеспячэнне частку насельніцтва. Асабіста мяне не пакаіла думка, што ў гэтым годзе ВНУ спрабавалі збыць спецыяльна «запас» студэнтаў-платнікаў на будучыню, таму што ведалі дэмаграфічны прэгноз на бліжэйшыя гады. Таму вельмі хочацца верыць, што з улікам гэтага прэгнозу, нарэшце, будучы адкарачванні і кантрольныя лічбы прыёму ў ВНУ: як на бюджэт, так і на платную форму навучання. Я асабіста ўпэўнена, што фінансавыя інтарэсы ВНУ не павінны шкодзіць якасці падрыхтоўкі спецыялістаў, а вышэйшая адукацыя не павінна станавіцца агульнадаступнай...

Надзея НІКАЛАЕВА.

АКТЫВІСТЫ ПАЙШЛІ Ў ПРАБЛЕМНЫЯ СЕМ'І

Члены Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі ў Віцебскай вобласці разам з мільянерамі наведваюць «праблемныя» сем'і, сустракаюцца з «цяжкімі» падлеткамі, каб нейкім чынам паўплываць на іх паводзіны.

Гэтая прафілактычная работа вядзецца ў рамках акцыі «Разам за бяспечнасць і правапарадак». Таксама хлопцы і дзючаты разам з

інспектарамі ДАІ агітавалі школьнікаў не парушаць правілы дарожнага руху. Арганізацыя тэматычныя віктарыны і конкурсы. Удзельнікі акцыі, якая праводзіцца да 12-га верасня, станаюцца ў даступнай форме растлумачыць сваім «пападзеным», што не трэба парушаць парадак і не трэба забываць пра тое, што жыццё — самае дарагое, што ёсць у чалавека.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

«КАЗКА ДЛЯ КАРАТКЕВІЧА»

Конкурс «Стань юным беларускамоўным казачнікам. «Казка для Караткевіча», прысвечаны 80-годдзю з дня народзінаў нашага знакамітага земляка Уладзіміра Караткевіча, праводзяць «Беларускі тэатр «Лялька», рэдакцыя старэйшай беларускай газеты «Звязда» і ААТ «Мабільныя ТэлеСістэмы» (МТС). Конкурс казак стаў вельмі лагічным і добрым працягам папярэдняга конкурсу «Звязды» і «Лялькі» «Стань юным беларускамоўным патам!», які мы сёлета ўжо правялі. У ім бралі ўдзел дзсяткі маленькіх талентаў, юных паэтаў ва ўзросце ад 5 да 16 гадоў. Шчыра кажучы, мы спачатку і не думалі, што першы творчы беларускамоўны конкурс выкліча такі інтарэс. Вершы, загадкі — усё гэта так было прыемна чытаць, перачытваць. Вызначыць лепшыя работы было вельмі няпроста. Пераможцы і лаўрэаты атрымалі памятныя прызы падчас святочнай акцыі, якая адбылася ў тэатры «Лялька» з удзелам юных музыкаў, спевакоў.

Добрая ідэя заўсёды знойдзе аднадушцаў. Таму пранавою карэспандэнта «Звязды» адказным асобам Віцебскага філіяла кампаніі МТС нежк падтрымаць арганізацыю і правядзенне конкурсу юных талентаў, які цяпер ужо становіцца традыцыйным, адразу знайшла разуменне. Як высветлілася па выніках першага творчага конкурсу, у нас няма юных талентаў, якія могуць пісаць і ўжо даволі таленавіта пішуць па-беларуску.

Удзел у конкурсе казак могуць прымаць пісьменнікі-пачаткоўцы ва ўзросце ад 5 да 16 гадоў. Па ўмовах конкурсу трэба прапанаваць увязе журы 1-2 казкі на беларускай мове агульнага аб'ёмам не больш за тры друкаваныя старонкі. Высока будучы адзначыцца казкі з персанажамі беларускай міфалогіі (цмокал, лусоно, ваўкалакам і іншымі). Да казак абавязкова трэба прыкласці запўнёную анкету ўдзельніка конкурсу з указаннем імя, прозвішча, даты нараджэння, кантактнага тэлефона, хатняга адраса, месца вучобы (школа, клас).

Творы прымаюцца да 1 лістапада бягучага года. Потым журы адбіраў лепшыя работы, а пераможцы і лаўрэаты конкурсу абавязкова будучы запрошаны на пырымноне ўзнагароджання.

Казкі можна адпраўляць на адрас: 210026, вуліца Пушкіна, дом 2, горад Віцебск, «Беларускі тэатр «Лялька», ці на электронны адрас: e-mail: info@lialka.vitebsk.net з пазнакай «на конкурс». Таксама можна прынесці асабіста ў тэатр і аддаць дзяржаўнаму адміністратару перад пачаткам спектакля.

Журы вызначыць пераможцаў у дзюх узроставых катэгорыях: малодшай (5—10 гадоў) і старэйшай — 11—16 гадоў. Пераможцы і лаўрэаты конкурсу будучы ўзнагароджаны прызамі газеты «Звязда», «Беларускага тэатра «Лялька» і кампаніі МТС.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Галоўны рэдактар Уладзімір НАРКЕВІЧ. Адаказны за выпуск — намеснік галоўнага рэдактара Анатоль СЛАНЕУСКІ. Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А. Кантакты тэлефон: 292-44-12. e-mail: posts@tut.by; info@zvyazda.minsk.by. Газета адракуаваана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Нумар падпісаны ў 19.30.

БАРАЦЬБА З МУЖЧЫНСКІМ ЖЫВАТОМ: У ЗАЛЕ, ДОМА І НА ПРАЦЫ

НЕКАТОРЫЯ мужчыны мараць пра рэльефны прэс, падабны на пральную дошку, але, на жаль, часцей за ўсё гэтая мара так і застаецца марай. А рэальнасць — гэта «падушка блэспік» там, дзе павінен быць пругкі жывот. Чаму так адбываецца, а галоўнае, як ад гэтага пазбавіцца?

Калі жаночая фігура ўстроена так, што тлушч размяшчаецца па ўсім целе больш ці меней раўнамерна, то мужчына можа захаваць цалкам спартыўныя формы, скаанструюючы ўсю лішнюю вагу таліі.

Усё пачынаецца з невялікага жывоціка, ласкава названага «працоўным мазалём», а заканчваецца цалкам аформленым «барабанам» літаўна 30. І калі першае глядзіцца даволі сімпатычна і падабаецца многім жанчынам, то другое не толькі не цешыць вока, але ўжо і проста замінае пайнавартасна жыць. Сліс нязручнасцю, звязаны з вялікім жывотам, якія. Самыя распаўсюджаныя, якія сустракаюцца амаль ва ўсіх упадальніках жывата, — гэта дрэнная выправа і дэфармацыя пазваночніка, задшышка, павышаны артрыяльны ціск, недахоп кіслароду па прычыне залішняга ціску на грудную клетку. Пагадзіцеся, невясёлая карціна, асабліва калі вам ледзь за трыццаць. Але рэальнасць такая, што «жывата-воды» як від мужчыны імкліва мададзюць.

Разгледзім некалькі падвідаў жывата... Першае месца — па колькасці сустрач з ім у прыродзе — займае знакамты «піўны жывот». Дрожджы, якія змяшчаюцца ў саставе піва, павялічваюць жывот, які, у адпаведнасці з прымаўкай, і расце як на дражджах, а яшчэ піва выдатна дапамага

Куды знікла грэчка з беларускіх крамаў?

Крупы з'явіцца, але па новых цэнах

Другі тыдзень, як з палі нашых магазінаў знікла грэчка. Яшчэ на мінулым тыдні чыноўнікі запэўнівалі, што ў крамах дзе-нідзе яна ёсць. У выхадныя мы імакнулі пашукаць стратэгічны прадукт на сталічных прылачках. У м.м. мікрараёне «Заход-3» тры вялізныя ўніверсамы — «Талін», «Нарач» і «Гродна». «Грэчку не завозілі», — тлумачыць мне прадаўшчыца, якая акуратна выстаўляе на паліцы пакеты з рысам. «Дзе ж яна падзеся?» — «Дом у некаторых запаслівыя пакупнікі, якія дзясяткі кілаграмаў скуплялі. З-за іх цяпер астатнія не могуць кілаграм набыць», — гаворыць прадавец.

Пра тое, што грэчка знікла з-за запаслівых бабуль, гавораць нам яшчэ ў адным са сталічных крамаў на праспекце Прытыцкага. Праўда, не надта ў гэта верыцца. У суседняй Расіі цэны на гэтыя крупы выраслі з-за неурэдкага ўдвая — выдатная нагода для чаючнага бізнесу. Закупляеш у нас грэчку на тысячу долараў, прадаеш яе ў Расіі калі не ўдвай, то ў паўтара раза даражэй — атрымаеш прыбытак у пяцьсот долараў. Бось і ўвесь бізнес. Дарэчы, у неафіцыйнай размове чыноўнікі Міністэрства харчовай прамысловасці, што прычына знікнення грэчкі круп — вываз у суседнюю краіну, асабліва гэты чаючны бізнес актуальны для памежных раёнаў.

Аднак нам, звычайным пакупнікам, ад гэтага не лягчы. Хоць дзесяці яны ўсё ж павінна быць! Гіпермаркет «Карона». Паліцы з крупамі: некалькі дзясяткаў найменняў пакетаў з рысам, сярэд якіх не адны мы імкнемся знайсці грэчку. Але дарэмна. Затое на рынках крупы ёсць. Расійскай вытворчасці, па 5200 — 5400 рублёў за кілаграм. Да ахвятажу яна каштавала 4000—4400.

Мы патэлефанавалі ў Міністэрства харчовай прамысловасці па хлеб-прадуктах Вадзіма ПАБЯДЗІНСКАГА. Пачушы пра грэчку, Вадзім Пятровіч без усьмішка адрагавачае не змог:

— На гэтыя пытанні апошнім часам я штодня столькі адказваю... Не хвалюцца, будзем з грэчкі. Зараз ідзе уборка ўраджаю, трэць плошчы ўбораня. Ён працягваецца і нарыхтоўваецца. Грэчку сельгаспрадпрыемствы пастаўляюць у асноўным на Гомельскі камбінат хлебпрадуктаў. Завод (яго магчымасці дазваляюць перапрацаваць 25 тун грэчкіх круп у год) ужо 2-3 дні працуе на грэчцы новага ўраджаю. Ёсць у нас яшчэ невялікая вытворчасць у Гродзенскай вобласці. Леташня запасы ў нас засталіся невялікія — каля 800 тун. Іх мы цяпер адпускаем аптывым гандлёвым арганізацыям рэспублікі.

— Але ў гандлі беларускай грэчкі няма, на рынках прадаецца расійская...

— Наша патрэба ў грэчцы складае 25 тысяч тун у год. Летась з Расіі і Украіны мы завезлі больш за 20 тысяч тун. Самастойна паставілі на рынак усяго 5,4 тысяч тун.

— У суседніх краінах неурэдкай. Што будзем рабіць сёлета? — Калі летась мы вырошчвалі грэчку на 19 тысячак гектараў, то сёлета падшыло да ўборкі 28-29 тысяч гектараў. А свельса яшчэ больш, частка ўраджаю, на жаль, і ў нас загінула. За 8 месяцаў 2010 года мы паставілі на ўнутраны рынак 8,6 тысячы тун. Для параўнання: за такі ж перыяд летась усяго 3,995 тысячы тун. Таму імпартаваў за 8 месяцаў сёлета ўсяго 4,7 тысячы тун (летась за гэты перыяд больш за 12 тысяч тун)...

— Зразумела, што беларускай грэчкі вырашчана ўдвай больш, але калі яна з'явіцца ў крамах?

— З памежных краін зменшыліся пастаўкі ў сувязі з неурэдкаем. Узнік ахвятаж і сярэд нашага насельніцтва. Але мы пастаўляем нашы невялікія запасы ў гандлёвыя арганізацыі. Яшчэ 20 тысяч гектараў трэба ўборача. Больш прадметную гутарку можна будзе весці ў канцы верасня, калі мы будзем валодаць лічбамі па сабраным урадках...

Тым часам, адпачунае ціна на грэчкія крупы павышана. Зроблена гэта, каб зраўняць кошт з расійскім, каб вывозіць было нявыгадна. Так што, грэчка на паліцах крамаў з'явіцца, праўда, па нявыклых для нас цэнах.

Алена АЎЧЫНІКАВА.

МАЛАКО СКРАЛІ

У Полацкі РАУС па дапамозе звярнулі ў адміністрацыю сельскагаспадарчага прадпрыемства «Астроўшчына» і паведамілі пра крадзеж 100 кілаграмаў сухога малака. Нехта ноччу ўзламаў дзвярныя запыры і скраў малако са склада. Высветлілася, што на злчынства пайшлі два рабочыя (27- і 28-гадовы), мясцовыя жыхары. Заведзена крымінальная справа.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

На свае вочы

БУРШТЫНАВАЯ КРАІНА

Лепшага падарунка з літоўскай Палангі, чым бурштын, не прыдумаеш. Калі пашанцуе, гэты «сонечны камень» можна знайсці нават на беразе пасля шторму. І не дзіва, што менавіта тут, каля Балтыйскага мора, працуе ўнікальны Музей бурштыну — бо ні ў якім ін-

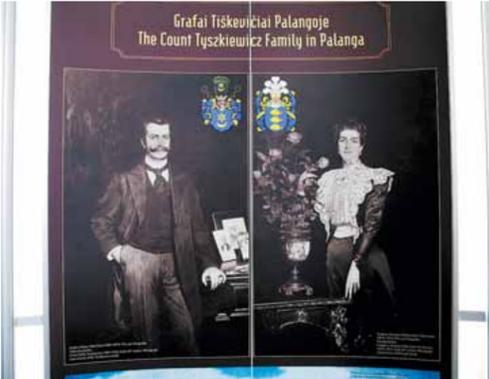

Фота Марыны БЕГУНЧОКАЙ.

шым моры бурштыну няма!

Вучоўны лічачы, што бурштын — гэта смала соснаў, якія раслі на дне Балтыйскага мора 70 млн гадоў таму. Паводле прыгожай легенды, бурштын — гэта слёзы і абломкі палаца марской багіні Юратэ, якая закахалася ў рыбака, за што і была пакараная.

Музей адчыніўся для наведнікаў у 1963 годзе ў прасторным палацы графа Тышкевіча і знаходзіцца ў самым цэнтры Батанічнага сада, які быў закладзены па праекце французскага архітэктара ландшафту Э. Андрэ ў канцы XIX стагоддзя. У пяцінаціх залах — каля пці тысяч вырабаў. Сустрэкаюцца тут экспанаты, якім больш за сорак мільянаў гадоў. Асабліва цікавыя кавалачкі бурштыну з уключэннямі (інклюдэцы) — насякомыя, расліны надаюць такім экспанатам вялікую каштоўнасць.

Grafai Tyszkiewiczai Palangoje The Count Tyszkiewicz Family in Palanga

ЗАПОЛЛЕ: НАЗАД У БУДУЧЫНЮ

Заполле — гэта глыбінка Бялініцкага края. Саўгас «Падзевічы» — самая аддаленая гаспадарка ад раённага цэнтры, і на яе тэрыторыі аж тры дзясяткі маленькіх вёсак, раскіданых па тутэйшых лясах і балотах. Гэты край славіцца грыбамі, ягадамі і легендарнымі камянямі, а з нядаўняга часу — і сучаснымі пераўтварэннямі, якія ўжо ўвабляюцца ў новую Запольскую ферму.

СТАРАЖЫТНЫЯ КАМЯНІ

На Цэнтральнай вуліцы ў вёсцы Заполле пры дарозе стаіць каменны крыж.

— Ён вельмі стары, — расказала Марыя Дзіям'янаўна Сідарэвіч, чые хата і агарод мясяцца па суседстве з крыжам. — Нават старажылы не ведаюць, адкуль ён і што на ім за надпісы. Аднойчы крыж збіў аўтамабіль: не ведаем, як аўтамабіль, а камень застаўся цэлым. Павалены крыж аднавіла школа.

На гэтым месцы раней былі могілкі. Калі для Сідарэвічаў і іх суседзяў калалі траншею пад тэлефон, то знаходзілі астаткі людзей. Верагодна, што крыж захавалі з таго часу, а можа яшчэ з паганскіх.

Яшчэ адна слаўнасць гэтага краю — камяні на месцы разбуранай царквы ў вёсцы Падзевічы. У яго вясняна гаі тут калісьці стаяла царква Паўрова правасятой Багародзіцы. Надажэнствы ў ёй пачаліся ў 1775 годзе, а ў 1930-м царква сваю дзейнасць спыніла. Камсамольцы скінулі з яе крыжы, а з драўлянага будынка атрымаўся клуб у Заполлі.

— Мой бацька вучыўся тут у царкоўна-прыходскай школе, — расказвае старшыня Запольскага сельскага Савета Яўген РАДОЎСКІ. — Казаў, дысцыпліна была жорстка: калі што, білі па плячах лінейкай, аднак і вынік быў. Бацька скончыў толькі 4 класы, але быў настолькі пісьменным чалавекам, што любіў задачу нам, вучням савецкай школы, дапамагчы рашыць.

На месцы былой царквы цяпер стаіць толькі памятник крыж з абразком. Яго паставіў Уладзімір Кароль — урадніцкі гэты мясціна, а цяпер лётчыка на пенсіі і жыхар Санкт-Пецярбурга, які піша пра гісторыю роднага краю.

— А на месцы гэтага сасонніку стаяла Падзевіцкая бальніца. — працягвае экскурсію Яўген РАДОЎСКІ. — Я тут нарадзіўся. Быў доктар драўлянай будынка, а доктар жыў у хаце непадалёк. Я глядзеў статыстыку 1948 года: тады ў Падзевіцкай бальніцы нарадзілася 250 дзяцей! А потым бальніцу разабралі, а новую, цагляную, узвялі ў Заполлі. Цяпер у Падзевічах жыве толькі 40 чалавек, у асноўным — старшы людзі.

Навакол крыжа раскіданы валуны, жываліна пакрытыя бірузовым мохам. Яны былі падмуркам царквы, але яшчэ раней маглі быць і асновай капішча — дахрысціянскага сваяцішча. Яўген Іванавіч расказаў, што на беразе рэчкі Малыш непадалёк знаходзіць рэшткі вельмі старажытнага паселішча.

На месца былой царквы прыязджаюць людзі. Тут захаваліся дзве магільні, адна з іх — апошняга падзевіцкага святара Міхаіла Далгаполава, які памёр у 1929 годзе. Многіх цікавіць камень, які стаіць ля магільні. У невялікай дзірцы ў ім збіраецца вільгач, якая, вераць людзі, дапамагае вывесці бародаўкі.

— Месцы тут старажытныя, і добра, што

Марыя Дзіям'янаўна СІДАРЭВІЧ: «Аднойчы наш крыж збіў аўтамабіль: не ведаем, як аўтамабіль, а камень застаўся цэлым».

існуюць паданні, — ківае галавой старшыня Савета. — Вось толькі наконт гаючай сілы каменя я сумняваюся. Кажуць, быў каля той царквы нейкі святы камень, але ці захавалася ён — ніхто не ведае.

МІНУЛАЕ І СУЧАСНАЕ

Магіліў Міхаіла Далгаполава даглядаюць яго сваякі. Унучка святара жыве ў вёсцы Глыбокі Брод: Ніна Іванавна Грышкова — настаўніца на пенсіі.

— Дзедка Міхаіла я не ведала, а вось яго жонка, Вера Уладзіславаўна, памерла толькі ў 1972 годзе, і мы з сёстрамі часта да яе хадзілі, — расказвае Грышкова. — У бабулі было шмат абразоў і царкоўныя кні-

Людзі вераць, што вільгач на гэтым камені лечыць бародаўкі.

Каменны крыж стаіць на Цэнтральнай вуліцы Заполля.

не трымалі. Таму давялося ліквідаваць паўтара дзясятка будынкаў.

— Лічы, што тысячу гектараў зямлі вызвалілі ад руінаў і бур'яну, правялі рэкультывацыю і засялілі новае плошчы збожжавымі культурамі і травамі, — працягвае Цяпко. — Да нас прыехалі меляратары, якія наводзіць парадкаў у сваёй сістэме. На запольскіх землях рабілася калісьці мелярацыя, але даўно не працавала: у нізінах да сярэдзіны лета стаяла вада. Цяпер на гэтых землях гаспадарка робіць пераапружэнне: можна і жывёлу павесці, і сена нарыхтоўваць. Але самае галоўнае, што ў Заполлі гэтай воейнай павіна запрэцаваць новае сучасная ферма на 500 галяў.

НОВАЯ ФЕРМА, ДОБРЫЯ ПЛАНЫ

Будуаініцтва фермы завяршаецца: застаецца навесці парадкаў і усталяваць даільную ўстаноўку. Старшыня сельскагаспадарчага кааператыва «Саўгас «Падзевічы» Анатоль ДРАЗДОЎ у горадскае паказвае будоўлю: для яго гаспадаркі гэта сапраўды праграў у цывілізацыю.

— Дзякуй за падтрымку з боку кіраўніцтва вобласці, — гаворыць Драздоў. — Нам бы без яе пра новы комплекс і марыць не варта было б. Мы ўзялі льготны крэдыт, і наша ферма будзе сярэдняй базай магілёўскага прадпрыемства «Бабулін гладыш». Спладзюцца, што будзе толк. Цяпер, каб нармальна жыць, патрэбны аб'ёмы вытворчасці якасць. А дасягнуць таго і другога вельмі цяжка на фермах, якім болей за паўстагоддзя, і дзе пануе ручная праца.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

За савецкім часам «Падзевічы» былі буйной гаспадаркай. Аднак пасля чарнобыльскай аварыі тэрыторыя трапіла пад радыяцыйнае забруджэнне, і народ паехаў шукаць чыстых месцаў і дабрабыту. Нават бальніцу ў Заполлі зачынілі, хоць цяпер у цэнтры гаспадаркі аднавілі амбулаторыю.

У Заполлі жыве тры сотні чалавек. Хоць гэтая вёска не будзе аграгарадком (паводле цяперашняга планаў), але яе жыхары хочучы жыць з належным камфортам. Тут працуюць пошта, аддзяленне банка, клуб, крамы. У школе і садку — больш за 150 дзяцей, якія прыязджаюць з усіх навакольных вёсак. Пабудавалі 6 новых домаў. Есць два лясніцтвы. У сельскай гаспадарцы мае заробак 80 чалавек. «Саўгас «Падзевічы» лічаць у Бялініцкім раёне за сярэднюю гаспадарку.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

візиту на Магілёўшчыну заўважыў непарадак у глыбіцы. Даручэнне кіраўніка дзяржавы асабіста кантралюе старшыня Магілёўскага аблвыканка Пётр Руднік.

— Па-першае, мы навялі парадкаў на зямлі, — расказаў першы намеснік начальніка ўпраўлення сельскай гаспадаркі Бялініцкага райвыканка Аляксей Цяпко. — У невялікіх вёсках засталася шмат безгаспадарчых дамоў, і ўсё лета іх энсілі і хавалі. Нічынная маёмасць — гэта небяспечна ў сэнсе пажараў, ды і выглядае надбайна.

Разам з пустымі хатамі хавалі і старыя фермы, якія былі пабудаваныя пасля вайны. Многія з іх ужо і заваліліся, жывёлу там

Людзі вераць, што вільгач на гэтым камені лечыць бародаўкі.

Каменны крыж стаіць на Цэнтральнай вуліцы Заполля.

не трымалі. Таму давялося ліквідаваць паўтара дзясятка будынкаў.

— Лічы, што тысячу гектараў зямлі вызвалілі ад руінаў і бур'яну, правялі рэкультывацыю і засялілі новае плошчы збожжавымі культурамі і травамі, — працягвае Цяпко. — Да нас прыехалі меляратары, якія наводзіць парадкаў у сваёй сістэме. На запольскіх землях рабілася калісьці мелярацыя, але даўно не працавала: у нізінах да сярэдзіны лета стаяла вада. Цяпер на гэтых землях гаспадарка робіць пераапружэнне: можна і жывёлу павесці, і сена нарыхтоўваць. Але самае галоўнае, што ў Заполлі гэтай воейнай павіна запрэцаваць новае сучасная ферма на 500 галяў.

НОВАЯ ФЕРМА, ДОБРЫЯ ПЛАНЫ

Будуаініцтва фермы завяршаецца: застаецца навесці парадкаў і усталяваць даільную ўстаноўку. Старшыня сельскагаспадарчага кааператыва «Саўгас «Падзевічы» Анатоль ДРАЗДОЎ у горадскае паказвае будоўлю: для яго гаспадаркі гэта сапраўды праграў у цывілізацыю.

— Дзякуй за падтрымку з боку кіраўніцтва вобласці, — гаворыць Драздоў. — Нам бы без яе пра новы комплекс і марыць не варта было б. Мы ўзялі льготны крэдыт, і наша ферма будзе сярэдняй базай магілёўскага прадпрыемства «Бабулін гладыш». Спладзюцца, што будзе толк. Цяпер, каб нармальна жыць, патрэбны аб'ёмы вытворчасці якасць. А дасягнуць таго і другога вельмі цяжка на фермах, якім болей за паўстагоддзя, і дзе пануе ручная праца.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

За савецкім часам «Падзевічы» былі буйной гаспадаркай. Аднак пасля чарнобыльскай аварыі тэрыторыя трапіла пад радыяцыйнае забруджэнне, і народ паехаў шукаць чыстых месцаў і дабрабыту. Нават бальніцу ў Заполлі зачынілі, хоць цяпер у цэнтры гаспадаркі аднавілі амбулаторыю.

У Заполлі жыве тры сотні чалавек. Хоць гэтая вёска не будзе аграгарадком (паводле цяперашняга планаў), але яе жыхары хочучы жыць з належным камфортам. Тут працуюць пошта, аддзяленне банка, клуб, крамы. У школе і садку — больш за 150 дзяцей, якія прыязджаюць з усіх навакольных вёсак. Пабудавалі 6 новых домаў. Есць два лясніцтвы. У сельскай гаспадарцы мае заробак 80 чалавек. «Саўгас «Падзевічы» лічаць у Бялініцкім раёне за сярэднюю гаспадарку.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

— Добра, што ўсё так павярнулася, — падтрымлівае Аляксей Цяпко. — Ужо па Мясцы пешшу ходзіць, а мы ўсё ў вёдры дом. Жанчыне ў холадзе рукамі даіць карову! Якая нагрукна на чалавека: падаць, памыць, пасушыць і яшчэ добрае слова гэтай карове скажаць. У даільнай зале ўсё працей. Там цёпла, суха, утульна, ёсць усе для людзей і жывёлы.

КАБ РАДЗІЛА БУЛЬБА І Ё ПРЫВАТНЫМ СЕКТАРЫ

Выпрабавана на сабе

АСНОЎНЫМІ вытворцамі бульбы ў нас з'яўляюцца прыватныя гаспадаркі. І наколькі рынак будзе насычаны гэтай сельгаскультурай, залежыць найперш ад іх.

Сёлета прайшлі міжнародныя, рэспубліканскія канферэнцыі і семінары (Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «Бульбаводства Беларусі», рэспубліканскія выязныя семінары-нарады па пытаннях выканання Праграмы развіцця бульбаводства на 2006—2010 гады), на якіх узнімаліся сур'ёзныя пытанні, звязаныя з вытворчасцю бульбы. Гаварылі пра генетыку, вырошчванне бульбы, яе захаванне і перапрацоўку, маркетынг... Стаўка рабілася на буйныя сельгасвытворчыя арганізацыі, здольныя вырошчваць бульбу на сотнях гектарах. Але ж сёння ўсё трымаецца на прыватным сектары. Толькі да 2015 года сельгаскааператывы (калі ўсё пойдзе па плане) аб'ём вытворчасці бульбы здолеюць павялічыць у два разы — з 1 мільёна тон да 2 мільёнаў, і нават тады яны не здолеюць канкураваць з прыватнікамі, якія накопваюць 7 мільёнаў тон бульбы ў год.

Напрыклад, у Ляхавіцкім раёне пад бульбай летас сельгаскааператывы займалі 500 гектараў, а прыватнікі — у пяць разоў болей — 2455 гектараў.

Так, у буйных сельгасгаспадарак мажымасцяў больш. Там тэхніка і спецыялісты, там навуковы падыход да вырошчвання бульбы. Між тым «надвор'е» робіць прыватны сектар, а людзі, якія вырошчваюць бульбу на сваіх прызядзінных участках ды дачах, фактычна пакінутыя на саміх сабе. Іх ніхто не вучыць, як тую бульбу саджаць і апра-

цоўваць. Большасць усё робіць так, як іх бацькі, а частка набіраецца вопыту самастойна з розных папулярных ды спецыялізаваных выданняў. Вось і атрымліваецца, што самыя галоўныя вытворцы «вараца ў сваім саку».

Можна ўявіць, якая склалася б сітуацыя з бульбай, калі б гэтыя людзі не сталі яе вырошчваць. Кожны вясковы гаспадар забяспечвае бульбай не толькі сябе, але і сваіх дзяцей, ды нехта яшчэ і частку ўраджа прадасць. І дачнікі бульбу на зіму назапашваюць.

Вось і я на сваю частку ўжо гадоў 25 маю справу з бульбай, найперш для таго, каб летам можна было пакаштаваць маладой бульбы са сваёй разоры ды на зіму пакласці 4-5 мяхоў. Таму хачу выказаць некаторыя свае меркаванні. Практычны вопыт — вялікая справа.

Не ведаю, як у іншых рэгіёнах, а вось у вёсках многіх раёнаў Брэстчыны даводзіцца бачыць адну і тую ж карціну. Параскіданы (растрэсены) на сотках гной ляжыць ранней вясной тыдзень, другі... а то і месці. У выніку пры пасадцы ў зямлю трапляе сухая салома. Структура глебы крыху паляпшаецца. Але ўгнаення там няма. Вось чаму ўносіць гной неабходна непасрэдна перад пасадкай, а інакш чакаць максімальнага ўраджаю марна.

Па-другое, кошта там самая балючая праблема — гэта насенне. Сучасныя гатункі неабходна абнаўляць. Такія бульбы ўроджай першы год, другі, трэці, а там ураджай пачне рэзка падаць.

Нам у частку летас расла бульба 8 гатункаў, сёлета ўжо чатырох. А на наступны год мы пакінулі толькі тры. Як з тым вінаградом — давялося выбраць самыя лепшыя.

Бульба «Ружовая» вельмі ранняя, ураджайная і не зводзіцца, бо гэта старадаўні гатунка, а якая ў яе сапраўдная назва, ніхто не ведае (яшчэ называюць «Варшаўкай»). Саджалі «Ружовую» да Першай сусветнай вайны, перад другой, і сёння яна радуе. Думаю, што гэты гатунка застаўся толькі ў прыватнікаў, ды і то ў пэўнай мясцовасці.

«Журавінка» і «Скарб» таксама добрыя, але ж недаўгавечныя. Сартавую бульбу на насенне можна накупіць. На Брэстчыне дастаткова спецыялізаваных гаспадарак, у якіх можна набыць сартавую бульбу. Яна даражэй за звычайную, але наш чалавек хоча абысці мінімум і пуская на пасадку сваю, самую дробную. А здаралася бачыць, як іншая гаспадыня тую бульбу рэжа на лустачкі па прычыне: адно вочка — адна лустачка. Чакаць з такога насення бугатага ўраджаю — марнаваць час.

Тут неабходна зрабіць адступленне. На 100 тысячак гектараў севазаротных палёў сельгаскааператываў і арганізацый высаяць джавецца бульба для сваіх людзей. Тэхніка гаспадарак тья гектары апрацоўваюцца, але ж насенне бульбы людзі даюць сваё, а якое яно — мы ўжо ведаем.

З пасадкай бульбы таксама не варта спяшацца. Калі заараць яе ў халодную глебу, то там яна можа гібець месяц. А лепшы варыянт — гэта калі бульба парашчаная і пасаджаная ў прагрэтую зямлю.

Абагнаць (падсыпаць), прапалць, перамагчы каларадскага жука — справа звычайная. Але не трэба чакаць, калі ўваб'ецца фітафактар. Прафілактычную апрацоўку неабходна праводзіць значна раней. За выключэннем фермераў, мала

хто з прыватнікаў гэта робіць. А да ўсяго гэтага і прырода ўнясе сваю карэкціроўку. У 2009 годзе мачыла і ўраджай быў не вельмі, бо з джэджамі фітафактара прыйшла вельмі рана і вялікі працэнт ураджаю не быў дабраны.

Сёлета, нягледзячы на спякоту, ураджай не з горшых, хоць да рэкордных цэнтраў яшчэ дадала. У сельгаскааператывах бярэць па 200 цэнтраў з гектара, і ў прыватнікаў ураджай не большы. На сваёй сотцы мы накапалі бульбы ў гэтых жа межах. Праўда, гною мы не даём, а выкарыстоўваем кампост. Пустаецца складаваем у кучы і гадоў праз пяць — выдатнае ўгнаенне.

Вырошчванне бульбы — доволі прыбытковы вытворчасць. Пры ўраджай 300 цэнтраў прыбыток з гектара 700-800 долараў прыбытку з гектара. Сусветнымі лідарамі па вытворчасці бульбы з'яўляюцца краіны-гіганты: Кітай, Індыя, Расія, Ізраіль, Францыя, Украіна, Польшча і невялікія — Нідэрланды з Беларуссю.

Але каб не страціць свае пазіцыі, неабходна рабіць стаўку на буйныя спецыялізаваныя гаспадаркі, у якіх пад бульбу могуць адпускарць сотні гектараў і мець з кожнага па 300-400 цэнтраў. А яшчэ патрэбна новая сучасная тэхніка і бульбаавышчы. Апошніх катастрафічна не хапае, і большую частку бульбы даводзіцца захоўваць дзедзядымі спосабам — у буртах, а гэта страды да 40 працэнтаў ад сабранага ўраджаю.

На усё гэта патрэбны грошы і час, а пакуль што прыватнікі дуць за канём, мотабокам ці з дапамогай рыдлёўкі здабываюць патрэбныя для сябе і дзяржавы цэнтры.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

8-ГАДОВЫ ВЕЛАСПЕДЫСТ ПАД КОЛАМІ «ФОРДА»

На вуліцы Цэнтральнай у вёсцы Сярагі, што ў Случыцкім раёне, каля 15.45 здарылася няшчасце. 26-гадовы кіроўца на «Фордзе Сьера» наехаў на 8-гадовага хлопчыка, які рухаўся на веласпедзе ў спадарожным кірунку. У выніку здарэння школьнік загінуў на месцы.

Дзяржаўнаінспекцыя МВС Беларусі нагадвае, што да 8 верасня ўключна ў рэспубліцы прыходзіць спецыяльны комплекс мерапрыемстваў «Сутак — дзеці!». У сувязі з гэтым рэкамендуецца ў светлы час уважліва і адказна кіраваць транспартам. Гэта дапаможа астатнім удзельнікам руху своечасова заўважыць аўтамабіль.

Надзея ДРЫЛА.

У ПАЖАРЫ ЗАГІНУЉ ЖЫВЁЛАВОД

4 верасня ўначы загарэлася вартоўня на пашы сельгаскаапардарчага кааператыва «Заранскі» паблізу вёскі Чарнякоўка Слаўгарадскага раёна. У пажары загінуў 22-гадовы жывёлавод. Паводле паведамлення МНС, мяркуемая прычына пажару — неасцярожнасць пры курэнні.

Алена КАЗЛОВА.

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ создания объекта долевого строительства «Многофункциональный центр «Деловой центр «Минск-Сити» Квартал 4.2 по г/п. Жилой дом № 4 по г/п»

Совместное общество с ограниченной ответственностью «Минск-Сити» информирует юридических и физических лиц о создании объекта долевого строительства.

Информация о застройщике:

Застройщик – Совместное общество с ограниченной ответственностью «Минск-Сити» зарегистрировано решением Минского городского исполнительного комитета от 06.09.2007 г. № 2040 в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 190863979.

Адрес застройщика: 220103, г. Минск, ул. Калиновского, 77А, комн. 302, тел.: (017) 281 14 99, факс: (017) 281 19 81.

Режим работы: понедельник – четверг с 8.30 до 17.30, пятница с 8.30 до 16.00, обед с 12.00 до 12.45, выходные дни – суббота, воскресенье.

Функции заказчика осуществляются собственными силами с привлечением организации, осуществляющей функции технического надзора по договору от 30.07.2010 г. № 50 – Иностранное общество с ограниченной ответственностью «ИТЕРА-БЕЛ» (лицензия на право осуществления деятельности «Проектирование и строительство зданий и сооружений I и II уровней ответственности и проведению инженерных изысканий для этих целей», составленный вид работ – технический надзор в строительстве № 02250/0004226, действительна до 27.07.2014 г.).

Информация о проекте строительства:

Цель строительства – строительство многоквартирного 10-этажного 4-секционного жилого дома из конструкций серии М 111-90 блок секций БС-40 (БС-41). Объект строительства: «Многофункциональный центр «Деловой центр «Минск-Сити». Квартал 4.2 по г/п. Жилой дом № 4 по г/п» расположен на территории многофункционального центра «Деловой центр «Минск-Сити» квартал 4.2 по г/п. Земельный участок для строительства многофункционального центра предоставлен застройщику на праве постоянного пользования на период строительства. Территория квартала расположена на участке по ул. Германовская 2-я, 2.

Информация об объекте долевого строительства:

10-этажный, 4-секционный, 170-квартирный жилой дом, комфортность эконом-класса.

Высота жилых помещений составляет 2,635 м.

Проектом предусмотрены все виды инженерно-технического обеспечения жилого дома.

Заезд к жилому дому осуществляется с проектируемой ул. Проектируемая № 11 «Ж4».

На территории, прилегающей к жилому дому, запроектирована детская площадка и площадка для парковки автомобилей.

После выполнения строительно-монтажных работ на прилегающей территории жилого дома будет выполнено благоустройство и озеленение.

Каркас, плиты перекрытий и наружные ограждающие и несущие конструкции жилого дома выполнены из железобетонных панелей по серии М 111-90 блок секций БС-40 (БС-41) ОАО «МАПИД».

Наружная отделка фасада предусмотрена защитным, декоративным покрытием с колеровкой, согласно проектному решению.

Лоджии и балконы остеклены.

Внутренняя отделка мест общего пользования будет представлять собой окраску потолков, стен и устройств керамической плитки на полы.

Дом будет обеспечен двумя подъемными лифтами грузоподъемностью 400 кг по одному на секцию.

Жилые помещения:

Для привлечения физических лиц к строительству по договорам

создания объекта долевого строительства предлагается 170 (сто семьдесят) квартир, их состав и стоимость по состоянию на 03 сентября 2010 года:

- 21 (двадцать одна) однокомнатная квартира общей площадью по проекту от 45,01 кв.м до 48,55 кв.м стоимостью 4 095 000 (четыре миллиона девятьсот пять тысяч) рублей (в текущем уровне цен с учетом прогнозного индекса цен) за 1 кв.м;

- 82 (восемьдесят две) двухкомнатные квартиры общей площадью по проекту от 57,94 кв.м до 68,75 кв.м стоимостью 4 095 000 (четыре миллиона девятьсот пять тысяч) рублей (в текущем уровне цен с учетом прогнозного индекса цен) за 1 кв.м;

- 67 (шестьдесят семь) трехкомнатных квартир общей площадью по проекту от 81,67 кв.м до 82,24 кв.м стоимостью 4 095 000 (четыре миллиона девятьсот пять тысяч) рублей (в текущем уровне цен с учетом прогнозного индекса цен) за 1 кв.м.

Указанная в настоящей проектной декларации цена за 1 кв.м общей площади по проекту соответствующих квартир и их количество считается действительной до момента опубликования новой проектной декларации.

С момента опубликования настоящей декларации предложения, указанные в предыдущей декларации, считаются утратившими силу.

Строительная готовность жилых помещений:

- штукатурка стен, бетонная подготовка под полы, цементно-песчаная стяжка, гидроизоляция полов в санузлах без окраски стен и потолков;

- электроснабжение – поквартирная черновая разводка электропроводки с установкой электросчетчиков и выводом на кухню для подключения электроплиты;

- вентиляция – приточно-вытяжная;

- горячее и холодное водоснабжение – стояки с приборами учета, установка и подключение унитаза;

- канализация – стояки с поквартирной разводкой трубопроводов к приборам;

- отопление – водное, с установкой поквартирных счетчиков учета тепла;

- телефонизация, радиодификация, телевидение – поквартирная черновая разводка.

Застройщиком получены:

- заключение РУП «Главгосстройэкспертиза» № 582-15/101 от 09.06.2010 г.

- разрешение Минского городского исполнительного комитета от 15 июля 2010 года № 1685 о разрешении строительства объектов;

- свидетельство (удостоверение) от 09 июля 2009 г. № 500/726-4414 о государственной регистрации возникновения права постоянного пользования на земельный участок;

- разрешение специализированной инспекции департамента госстройнадзора на производство строительно-монтажных работ от 30.07.2010 г. № 2-204Ж-035/10.

Генеральным подрядчиком по строительству жилого дома является Открытое акционерное общество «МАПИД» (договор гендирекции на строительство объекта «Многофункциональный центр «Деловой центр «Минск-Сити». Квартал 4.2 по г/п. Жилой дом № 4 по г/п» от 29.07.2010 г. № 20/06/с).

Планируемый срок ввода жилого дома в эксплуатацию – июль 2011 года.

Ознакомление дольщиков с объектом долевого строительства и условиями заключения договоров на строительство производится в офисе компании ООО «Центр торговли недвижимостью «Пакодан» по адресу: г. Минск, ул. В. Хоружей, д. 24, корп. 1, консултации по тел. (017) 334 84 01; (029) 606 80 80.

Падрабязнасці

Футурыс — госць з будучыні класу «А»

Мы ўжо паведамлялі аб закладцы фундамента бізнес-цэнтра «Футурыс» (Futurius), які праз некалькі гадоў, а дакладней, недзе летам 2013 года, паўстане перад вачыма мінчан і гасцей сталіцы ва ўсёй прыгажосці і бляску. Futurius азначае «будучыні».

Гэта будзе ўнікальны архітэктурны ансамбль, слізуць якога вянчаюць два востраканцовыя шпілі з гіганцкім шарам з залацістага шкла паміж імі. А таму і месца для цэнтра (скрыжаванне праспекта Незалежнасці і калыцовай дарогі) было выбраным з разлікам на тое, што гмах адначасова стане і свеаэсабілым знакам Усходніх варот сучаснага Мінска. Я расказалі архітэктары, будынак цэнтра будзе бачны здалёк.

Стратэгічны інвестар праекта Вінцэнт Петрыла не хаваў свайго задавальнення ад сумеснай работы з беларускімі партнёрамі. А як жа, «Футурыс» будзе узводзіцца ў вельмі прыгожым і самым зручным ва ўсіх адносінах месцы для адкрыцця першага ў сталіцы бізнес-цэнтра, які будзе цалкам адпавядаць еўрапейскаму класу «А». Адчувалася, што Вінцэнта Петрылу вельмі кранула тое, што гэты адзін з самых амбіцыйных будаўнічых гарадскіх праектаў апошніх гадоў знайшоў усямёрную падтрымку ў Мінску.

— Канцэпцыя Futurius грунтуецца на трох кітах, — гаворыць Вінцэнт Петрыла. — Па-першае, мы робім стаўку на выдатную транспартную даступнасць аб'екта, блізкасць міжнароднага аэрапорта, галоўнай транспартнай магістралі Мінска і лініі метро. Па-другое, тут ужо сфарміравана ідэальнае асяроддзе для жыцця і творчасці людзей, накіраваных у будучыню, а гэта нешта большае, чым добра абсталяваны офіс. Таму наш трэці бяспрэчны прырыткіт — экалагічная чысціна. Натуральнае святло, вада і зеляніна адначасна будучь пераважаць над урбаністычным ландшафтам, расказвае стратэгічны інвестар.

У «Футурысе» будучь з камфортам працаваць каля 1300 чалавек. Тры верхнія паверхі адведзеныя пад VIP-офісы, схілы шпілю будучь абсталяваныя адкрытымі зялёнымі тэрасамі — адкуль, а таксама з вокнаў кабінетаў і зімовых садоў у сярэдзіне шара, можна палюбавацца пышной панарамай Мін-

ска. Аднак гэта не ўсё. Для стварэння сапраўды камфортнага асяроддзя праектам, акрамя дзелавых зон вакол цэнтральнай вежы, прадугледжаны комплекс аб'ектаў гандлю і адпачынку: кавярні пад вадаспадам, дзіцячыя пляцоўкі, сямейныя рэстараны, галерэі буцкіаў, фітнес-клубы, гіпермаркет плошчай 8 тысяч квадратных метраў і, зразумела, паркінг. Увесь гэты шыкоўны клас «А» запатрабуе замежных капіталаўкладанняў, паводле інвестыцыйнай дамовы з Мінгарвыканкамам, у аб'ёме 70 мільёнаў долараў ШІА.

Навошта нам спатрэбіўся «Футурыс»? На гэта пытанне даў адказ старшыня Мінскага гарвыканкама Мікалай Ладуцкія на цырымоніі закладкі фундамента. Па яго словах, ператварэнне Мінска ў еўрапейскую сталіцу, цэнтр прыцягнення капіталаў і дзелавой актыўнасці немагчыма без стварэння належнай інфраструктуры. А таму такія маштабныя праекты, як «Футурыс», атрымліваюць усебаковую падтрымку з боку гарадскіх уладаў.

Галоўны архітэктар праекта Віктар Крамарэнка удакладняе, што «Футурыс» не мае аналагаў ні ў нас, ні за мяжой. Шматлікія інжынерныя рашэнні абсалютна ўнікальныя, таму на асобныя спецыяльныя і вельмі адказныя аперацыі, магчыма, будучь прыцягвацца замежныя кампаніі. Разам з тым гэты комплекс не страціць свайго непаўторнага нацыянальнага гучання. Да прыкладу, адзін з яго самых яркіх акцэнтаў, залацісты шар, сваёй верхняй, звернутай да неба часткай уяўляе сабой купал — традыцыйны элемент старажытнага беларускага дойлідства, гаворыць архітэктар. Да распрацоўкі праекта прыклалі руку і англійскія архітэктары, якія зрабілі яго экспертызу.

Цяжка не пагадзіцца з тым, што ўзвядзенне гмаху паслужыць развіццю беларускай школы вышыннага будаўніцтва, адным з пінераў якога з'яўляюцца генеральныя падрадчыкі аб'екта ААТ «Будтрэст № 7». На яго рахунку чыгуначны вакзал, Нацыянальная бібліятэка і шэраг іншых знакавых для сталіцы Беларусі будынкаў.

У фундаментам бізнес-цэнтра таксама была закладзеная традыцыйная капсула з пасланнем нашчадкама.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

ОАО «ВИТЕБСКЛЕС» извещает акционеров о проведении внеочередного общего собрания акционеров 20 сентября 2010 года в 11.00 по адресу: г. Витебск, ул. Ленинградская, д. 119-А.

- Повестка дня:**
- Об изменении условий выдачи займа.
  - Об увеличении уставного фонда Общества.
  - Об утверждении решения о выпуске дополнительных акций.
  - О внесении изменений в устав Общества.

С материалами собрания акционеры могут ознакомиться по месту нахождения Общества (г. Витебск, ул. Ленинградская, 119-А, приемная) в рабочие дни в период с 10 сентября по 19 сентября 2010 года с 9.00 до 16.30, а в день проведения собрания — по месту его проведения.

Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию на 10 сентября 2010 года.

Регистрация участников собрания проводится с 9.30 до 10.45 по месту проведения собрания. Участникам собрания при себе иметь документ, удостоверяющий личность, а для представителей акционеров — и доверенности.

Справки по тел. (8 0212) 36 51 25.

Наблюдательный совет ОАО «Витебсклес».

УИШ 300029146

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ создания объекта долевого строительства «Многофункциональный центр «Деловой центр «Минск-Сити». Квартал 4.2 по г/п. Жилой дом № 2 по г/п»

Совместное общество с ограниченной ответственностью «Минск-Сити» информирует юридических и физических лиц о создании объекта долевого строительства.

Информация о застройщике:

Застройщик – Совместное общество с ограниченной ответственностью «Минск-Сити» зарегистрировано решением Минского городского исполнительного комитета от 06.09.2007 г. № 2040 в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 190863979.

Адрес застройщика: 220103, г. Минск, ул. Калиновского, 77А, комн. 302, тел.: (017) 281 14 99, факс: (017) 281 19 81.

Режим работы: понедельник – четверг с 8.30 до 17.30, пятница с 8.30 до 16.00, обед с 12.00 до 12.45, выходные дни – суббота, воскресенье.

Функции заказчика осуществляются собственными силами с привлечением организации, осуществляющей функции технического надзора по договору от 30.07.2010 г. № 49 – Иностранное общество с ограниченной ответственностью «ИТЕРА-БЕЛ» (лицензия на право осуществления деятельности «Проектирование и строительство зданий и сооружений I и II уровней ответственности и проведению инженерных изысканий для этих целей», составленный вид работ – технический надзор в строительстве № 02250/0004226, действительна до 27.07.2014 г.).

Информация о проекте строительства:

Цель строительства – строительство многоквартирного 10-этажного 4-секционного жилого дома из конструкций серии М 464-9-У1. Объект строительства: «Многофункциональный центр «Деловой центр «Минск-Сити». Квартал 4.2 по г/п. Жилой дом № 2 по г/п» расположен на территории многофункционального центра «Деловой центр «Минск-Сити» квартал 4.2 по г/п. Земельный участок для строительства многофункционального центра предоставлен застройщику на праве постоянного пользования на период строительства. Территория квартала расположена на участке по ул. Германовская 2-я, 2.

Информация об объекте долевого строительства:

10-этажный, 4-секционный, 179-квартирный жилой дом, комфортность эконом-класса.

Высота жилых помещений составляет 2,520 м.

Проектом предусмотрены все виды инженерно-технического обеспечения жилого дома.

Заезд к жилому дому осуществляется с проектируемой ул. Проектируемая № 11 «Ж4».

На территории, прилегающей к жилому дому, запроектирована детская площадка и площадка для парковки автомобилей.

После выполнения строительно-монтажных работ на прилегающей территории жилого дома будет выполнено благоустройство и озеленение.

Каркас, плиты перекрытий и наружные ограждающие и несущие конструкции жилого дома выполнены из железобетонных панелей по серии М 464-9-У1 ОАО «МАПИД».

Наружная отделка фасада предусмотрена защитным, декоративным покрытием с колеровкой, согласно проектному решению.

Лоджии и балконы остеклены.

Внутренняя отделка мест общего пользования будет представлять собой окраску потолков, стен и устройств керамической плитки на полы.

Дом будет обеспечен двумя подъемными лифтами грузоподъемностью 400 кг по одному на секцию.

Жилые помещения:

Для привлечения физических лиц к строительству по договорам

Нявёсы і Зямлю яднае Хрэсны ход

СЕННЯ
Месяц Маладзік у 13.30. Месяц у сузор'і Дзевы.
Імяніны Пр. Наталлі, Віктара, Георгія, Дзмітрыя.
К. НАРАДЖЭННЕ ПРАЧЫСТАЙ МАРЫ ПАННЫ, Андрэяны, Марыі, Серафімы, Нестара.

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	6.29	19.44	13.15
Віцебск	6.17	19.35	13.18
Магілёў	6.20	19.34	13.14
Гомель	6.18	19.29	13.11
Гродна	6.45	19.58	13.13
Брэст	6.48	19.57	13.09

Вядзе дарога да Святыніў Цераз палеткі і бары... Душа ніколі не астыне — Лампада Божая гарыць...

Яна жыццё нам асвятляе, І нашу Веру і Любоў... Гарыць Лампада, не згасіе Над існасцю Святых Шляхоў...

1. На сустрэчу з удзельнікамі экспедыцыі ў Петрыкаве разам з гараджанамі выйшлі святары праваслаўных храмаў.
 2. Хлеб-соль ад палешоўскага ўдзельніка экспедыцыі, член-карэспандэнт НАН Беларусі, доктар філалагічных навук Сцяпан Лаўшук.
 3. Шматлюдным Хрэсным ходам была пранесена лампада з іерусалімскага Дабрадатынага праз Лоеў.
 4. Кіраўнік экспедыцыі, заслужаны работнік культуры Рэспублікі Беларусь, пісьменніца Ніна Загорская шмат разоў на маршруце перадавала мясцоўцам бібліятэчкі з гістарычнай і асветніцкай літаратурай.
 5. Званамі сустракалі экспедыцыю ў гарадах і вёсках.
 6. Агнём лампады быў асвечаны помнік выселеным вёскам у Нароўлі.
 7. Ніводная сустрэча з дзецьмі не праходзіла без бласлаўлення іх чудадзейнай пучкаводнай іконай.
 8. Падчас набажэнства на месцы былых баб у Святым Поле пад Баранавічамі.
 9. Экспедыцыя прыбыла ў Хойнікі. Паэты Вадзім Спрычан і Міхась Башлакоў разам з галоўным завалынікам чудадзейнага Загор'я-Сталавіцкага абраза, навуковым супрацоўнікам Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Яні Купалы НАН Беларусі Аляксандрам Лапата-Загорскім.

Гэты верш лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, паэт Міхась Башлакоў напісаў на Святым Поле, што пад Баранавічамі. За мінулыя стагоддзі на тых месцах працілася шмат войнаў, безліч салдацкіх магіл засталася на пагорках. Святое Поле стала не толькі сімвалам чорнага мінулага. На яго зямлі быў знойдзены чудадзейны Загор'я-Сталавіцкі абраз Пакровы Прасвятой Багародзіцы — знак светлай надзеі.
 Імя аўтара верша сёлета зноў было пазначана ў спісах удзельнікаў штогадовай, смянчатай паліку Міжнароднай навукова-асветніцкай экспедыцыі «Дарога да святыніў» побач з іншымі творчымі асобамі, дзе кожны — выбіты ў сваёй справе. Праз мноства гарадоў і вёсак Беларусі на чале экспе-

дыцыі зноў быў пранесены згаданы вышэй абраз і лампада з Дабрадатынага Агнём ад Гроба Гасподняга ў іерусаліме. Гісторыкі, паэты, мовазнаўцы, музыканты, педагогі — усё ўдзельнікі гэтага паломніцтва на Беларусі былі цікавымі суб'ектамі для вясцоўцаў і гараджан, што прыходзілі на сустрэчы. Роздум пра жыццё, пажаданні, расказы пра сваё творчыя планы мы пакідалі разам з аўтаграфамі ўземаў на незвычайна багатым скарб — магчыма, узаемнай малітвы за Беларусь.
 Дзе б нам ні выпадала быць — усюды мы пакідалі на ўспамін пра сустрэчы свечкі, запаленыя ад іерусалімскага Агню Дабрадатынага. Агну, які ўжо смянчаецца гадоў экспедыцыя нясе ад храма да храма, ад дома да дома, ад сэрца да сэрца.

Яўген ПЯСЕЦКІ.

НАДВОР'Е на заўтра

ВІЦЕБСК 75mm р.п.с.с. +8...+10°C	МІНСК 74mm р.п.с.с. +8...+10°C	МАГІЛЁУ 75mm р.п.с.с. +8...+10°C
ГРОДНА 75mm р.п.с.с. +9...+12°C	БРЭСТ 75mm р.п.с.с. +8...+10°C	ГОМЕЛЬ 75mm р.п.с.с. +9...+12°C

Геамагнітны ўзрушэнні

00 гадз. 03 гадз.
21 гадз. 05 гадз.
18 гадз. 06 гадз.
15 гадз. 09 гадз.
12 гадз.

Абзначэнні:
 — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 — невялікія геамагнітныя узрушэнні
 — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА +11...+12°C	КІЕВ +12...+15°C	РЫГА +13...+17°C
ВІЛЬНЮС +17...+19°C	МАСКВА +15...+18°C	С.ПЕЦЯРБУРГ +14...+17°C

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

Фота 5 →

Адзін у сваім родзе экзіптант

Фота 1

Палупіра-ная мінеральная вада

Матэматычнае "ліно-гніта"

Міжнародная валюта

Буйны марскі рак

Чэшскае аўто

Частка гульні

Пачуццё меры

Гуш-калка

Фіклуб Італіі

Павелі-цальнае шко

Актры-са ... Рогаў-цава

Біяполе

Сталіца Чыліс-кана

Форма сольнай музыкі

Амеры-канскі піс-мен

Знак Задзякя

Частка эста-феты

Расліна з лісцем-разметкай

Перакат у спя-ванні

Фота 4

Сталіца еўрапей-скай краіны

Фота 3

Пэрсід-скі цар

Упадае ў мора Лалі-цых

Пасудзі-на пад свежае малако

Ветка віна-граду

Светла-вы тон

Пачатка

Прыхіль-насьць

Сакван-ты пайд-нены плод

Усе ня-добае, шкоднае

Выбух-вае ра-чыва

Кавале-рыст з п'якай

Крывя-носны сасуд

Усе ня-добрае, шкоднае

Выбух-вае ра-чыва

Удых мора

Зла-дзей-ства

Драме-дар

Прыфран-цавая дарога

Бронза-вая манета Ві-зантыі

Кныр

Выдат-на фран-цузская актрыса Сілава

Азёрная рыба

Усе жыццё

Удых мора

Буйная амеры-канская жаба

Мера зямельнай плошчы

Мяжа, лінія сутык-нення

Трыграм-етры-чная функцыя

Духоўны сан

Мова афран-цаў

Лагер

Фота 2 →

Фота 1

Фота 2

Фота 3

Фота 4

Фота 5

...І ў нас ёсць што паслухаць

КАМЯНЕЦКІ фэст ладзіўся ўжо ў другі раз. Фолькавая музыка не вельмі блізка масаваму слухачу. Аднак сёлета арганізатарам удалося сабраць аўдыторыю ў пяць тысяч чалавек. Гэта пацярджак, што адпавядае па-народнаму, па-беларуску нашы людзі любяць. Ды і вялізны прастор Строчыцкага музея народных рамстваў і побыту найлепшым чынам спрыяў таму, каб выхадны дзень 4 верасня запомніўся надоўга.
 Дабрацца да месца можна было на бясплатнай маршруцы. Кошт квітка на фэст — крыху больш за шэсць тысяч рублёў для дарослых і за тры

тысячы для дзяцей і студэнтаў — быў проста смешным. Гэтыя грошы можна было аддаць хача б за тое, каб убачыць выдатную драўляную архітэктурную XVIII—XX стагоддзя, каб раскласі свае рэчы прама на траве і павязчаць на свежым паветры, каб на вялізны арэяль паспрабаваць дакрануцца да неба...

Паралельна праходзілі яшчэ два буйныя музычныя мерапрыемствы: фестываль беларускай актуальнай музыкі «Можна» ў Крутагор'і і «Кубак п'ява» ў Лагойску. Тым больш складана было «Каміянцы» сабраць столькі глядачоў. Варта ўзгадаць і маштабны фестываль «Be together», які летам праходзіў на мяжы Беларусі і Лтвы. Ён размяшчаўся на прасторы ў дзесьці кіламетраў і меў не адну, а дзве пляцоўкі для выканаўцаў. Аднак аўдыторыя была прыкладна такой жа — пяць тысяч чалавек. «Над гэтым варта задумацца, — адзначае Сяргей Чагрынец. — Мы сябе неда-аднаўваем. Лічым, што ўсё вялікае і смачнае знаходзіцца за мяжой. Але і ў нас ёсць што паслухаць».

Сярод наведвальнікаў былі замежныя госці, яны пакінулі найлепшыя водгукі. Што адчуваў яны падчас гучання нашай нацыянальнай музыкі — невядома. Аднак беларусам устаць на месцы было немагчыма. Вялізныя карагоды з двух і трох колаў людзей — воль што ўяўляла сабой поле перад сцэнай.
 Чацка маршруткі, каб хаць дадо-му, зусім не хачелася. Бо наперадзе была яшчэ цэлая ноч і такая шырокая дарога...
Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.

8 верасня

Дзве даты

1938 год — нарадзіўся (вёска Шарпілаўка Гомельскага раёна) Анатоль Грачанікаў, выдатны беларускі паэт. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі. Аўтар кнігі вершаў «Зоркі і курганы», зборнікаў «Грыбная пара», «Планета дзяцей» і інш. Яго вершы, пакладзеныя на музыку І. Лучанком, У. Буднікам, Г. Вагнерам, сталі вядомымі песнямі, сярод іх «Дударыкі», «Белая лілея», «Над Белай Руссю — белы снег» і многія іншыя. Выступаў як перакладчык, літаратурны крытык. Памёр у 1991 годзе.

1380 год — 630 гадоў таму адбылася Курлікоўская бітва, у якой была атрымана перамога рускіх войскаў пад камандаваннем вялікага князя Маскоўскага Дзмітрыя Іванавіча (Данскога) над войскамі Залатой Арды на чале з яе правіцелем ханам Мамаем. У гэтай бітве ўдзельнічалі і беларусы — дружина палачан з князем Андрэем Альгердавічам на чале.

ЦЕРАЗ ПАРОГ — ПА РУЧНІКУ

Парог — гэта сваеасаблівая мяжа паміж мінулым і будучыням, гэта зона радаводнай памяці, мажлівя, старажытная зона пахавання продкаў, або месца, куды закопвалі ахвяры дамаўку (часцей за ўсё — пёўна) на пачатку будаўніцтва новай хаты. Пэраступіць гэту мяжу азначала толькі адно: перайсці ў новае жыццё, умацаваць новыя сацыяльныя стасункі.

Маладыя сустракалі перад парогам невыпадкова. Праз спецыяльную сістэму абрадавых дзеянняў ім паказвалі, што дашлобнае жыццё засталася перад парогам, за ім жа пачыналася прычынова іншая жыццёвая дарога.
 Каб абсалютна выключыць магчымае нечаканага, выпадковага дотыку да табураванай зоны, жаніх браў маладую на рукі і пераносіў цераз парог. Але перад гэтым яго бабуля цераз той самы парог павіна была палажыць чырвона-белы ручнік такім чынам, каб чырвоныя канцы апынуліся перад і за парогам, а непасрэдна над ім ляжала белая частка ручніка.
 Малады становіўся на чырвонае поле, браў маладую на рукі, пераносіў яе над недагледжанымі зонамі, маркіраванымі белым колерам, і становіўся на процілеглае поле чырвана.
 Лічымым працягам пераходу маладых у новае — паспяшлюбнае — жыццё з'яўляецца даволі позні па паходжанні абрад вячання маладых у храме, падчас якога і жаніх, і нявеста стаяць зноў-такі на сярэдняй — белай — частцы ручніка.
 Пасля таго, як маладыя ўвайшлі ў хату, яны па сонцы (злева направа) ішлі за вясельны стол у чырвоны кут (зона гаспадароў) хаты і садзіліся пад абразамі. І тут усё невыпадкова. Абраз — сімвал вечнасці — абавязкова пакрыты ручніком, арнамент якога мае тую ж самую трохчастковую кампазіцыю. Зноў глядзім уважліва: сімвал вечнасці пакрыты белым полем, ніжэй з'яўляецца чырвоныя канцы, на якіх вышыты маладыя пёўны. Тая ж «трыумфальная арка вечнасці» (падкова шчасця) звязала «маладых пёўнаў», якім доўжыць справу бацькоў у гэтай хатцы!
Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Усміхнемся!

Мужчына павінен казаць толькі тры словы: «кахаю», «куплю», «паедзем»!
 — Мама, а навошта настаўнікам на 1 верасня кветкі дарыць?
 — Каб яны думалі, што ў іх святая.

Не нарадзіся прыгожай, а то ў пачатковых класах партфелямі ўсю галаву адаб'юць!
 У супермаркце касірэ і пакупнік:
 — Добры дзень, пакет?
 — (пакрыўдзана) Не, Чыжыкаў!

А чаму ва ўсіх дзіцячых балніцах намалюваны Айбаліт? Ён жа ветэрынар!
 — Чаму велогончыкі так хутка ездзяць?
 — Таму што яны па тры з лішнім гадзіны падчас гонкі п'юць і п'юць, а схадыць у прыбырліно ім даюць толькі на фінішы.

